...Н БАЯРАЙ ШАНДА ...РТЭХЫН ТҮЛӨӨ

...нинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ ...социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолон гаргаха ту... мүрысөөндэ эрхим дээдэ үрэ дүн туйлажа, илагшадые ...хэмжээнүүд тухай тогтоол КПСС-эй Центральна Ко... ...-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министр... ...болон ВЦСПС һаяхан баталан абаһан байна.

...Ильичэй 100 наһа гүйсэһэнэйнь түүхэтэ ойн бая... түрэтэйгөөр, ажалай амжалтаар, Эхэ орондоо эрхим ...угтахын түлөө социалис мүрысөөн манай орон ...нагүй: фабриканууд болон заводуудта, леспромхо... ...комбинадуудта, барилганууд дээрэ, колхоз, совхозууд... ...ануудта тон үргэн далайсатайгаар дэлгэрээд байна ...хадаа үнэхөөрөө олониитэ ажалшадай, бүхы зоной, ...һур жабхаланта мүрысөөн болонхой. Энэ мүры... ...зоной дунда политическэ болон ажалай туйлай ехэ ...һөө үдэртэ улам бүри хүсэтэйгөөр дэлгэржэ, үргэ... дэжэ, гүнзэгыржэ байһыень эли тодоор харуулна гэжэ дурсагдагша тогтоол соошье урматайгаар тэмдэглэгдэнэ.

Совет хүнүүд хэзээ бүхэндэ иимэл ха юм даа: Ленин багшынгаа хэрэгтэ хэлбэришэгүй үнэн сэхэ, политическэ талаараа хатуужанхай, коммунизмын үзэл сурталаар нэбтэрэнхэй, Коммунис партиингаа политикые халуунаар дэмжэдэг, тэрэнэй политикые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэдэг. Совет хүнүүдэй иимэ һайн шэнжэ шанарай, хүсэл эрмэлзэлгын үндэрөөр сэгнэгдэжэ, парти, правительствын тогтоол соо тэмдэглэгдэһэндэнь урмашангүй, омогорхонгүй байхын аргагүй. Энэ хадаа совет хүнүүдэй сэдьхэл зүрхэндэ баяр баясхалан, эдэбхи зоригжол түрүүлнэ.

Аха дүү олон түмэн совет арадуудтайгаа хамта буряад арадай тогтоогдоһон Ленинскэ шагналнуудые урматай, баяртайгаар угтаба. Буряад орон доторнай социалис мүрысөөнэй долгин хэзээ хэзээнэйхиһээ хүсэтэйгөөр эбхэрэн байна. Ашата багша Ленинэй ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула «1969 онойнгоо түсэб Октябриин һайндэр болотор бэелүүлхэ!», «Табан жэлые — болзорһоонь урид!», «Ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ!», «Хямда сэнтэй продукци элбэг дэлбэгээр гаргаха!» гэһэн уряануудтайгаар республикымнай худэлмэришэн анги ажаллажа байна. Коммунис ажалай коллектив ба ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүнөө үедэ 5000 бригада коммунис ажалай коллектив болохын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Тэрэшэлэн Буряад оронoймнай хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд Ленинскэ шагнал тогтоохо, ойн баярай мүрысөөндэ илажа гарагшадые урмашуулха тухай тогтоолые халуунаар хүлеэн абаад, габшагай шударгыгаар ажаллажа байна. Үбһэ ногоо болон орооһо таряа хуряаха, элдэб янзын тэжээл малдаа горитойгоор бэлдэжэ, адууһа малаа тобир тарганаар ондо оруулха, малай үбэлжэлгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха, намарай паар хахалха, эхэ мал искусственна аргаар үрэжүүлээд, үнеэн бүриһөө тугал, хонин бүриһөө хурьга, гүүн бүхэнһөө унага абажа, малайнгаа тоо толгой олошоруулха гэһэн ехэ харюусалгатай зорилгонууд хүдөө ажахынхидай урда табигданхай.

Алиниинь алин гэшэгүй шухала эдэ хүдэлмэринүүд зэргэшээд байна. Тиимэ хадань, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, эхин партийна организацинуудай ударидагшад эндэ илангаяа ехэ үүсхэл оролдолго гаргаха, али бүхы хүдэлмэреэ тон зүбөөр эмхидхэхэ, ажалай журам эрид һайжаруулха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, олониитэ ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаруулха зорилготой.

Сагай уларилай талаар хүшэр хүндэ жэлэй тохёолдобошье, зарим аймагууд үбһэ ногооной, орооһо тарянай муу бэшэ ургаса ургуулаад, хуряажа байна. Захааминай, Түнхэнэй, Кабанскын, Прибайкалиин аймагуудай ажахынууд адууһа малдаа тэжээл амжалтатайгаар бэлдхэжэ үргэлжэлһөөр. Захааминай аймагай колхоз, совхозууд намарай үедэ малаа бэлшээн таргалуулаад, гүрэндэ мяха тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхээр хараална. Түнхэнэй аймагай ажахынууд ургасаяа хуряахын хажуугаар 4,5 мянган гектар намарай паар хахалаад байна.

Зүгөөр зарим аймагуудай олохон ажахынууд ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр түргэн хуряажа абаха, адууһа малдаа хүсэд хүрэхөөр тэжээл бэлдэхэ, бүхы эхэ малаа искусственна аргаар үрэжүүлхэ, ерэхэ жэлдэ баян ургаса ургуулхын тула шухала үндэһэ һуури тогтоохо талаар хүсэд анхарал оролдолго гарганагүй. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынууд 95 мянган хонидые үрэжүүлхэ түсэбтэй аад, сентябриин 10-най мэдээгээр миил 43530 гаран хонидые үрэжүүлээд байха юм. Хэдэн жэлэй турша соо малайнь тоо толгой олошорногүй шахуу. Жэл бүхэндэ эхэ мал олоор һубайрна, абтаһан түл олоор гарзална. Тэрэшэлэн Хэжэнгын, Яруунын, Баргажанай, Хяагтын аймагуудай олохон ажахынууд үбһэ ногооной шье, талха тарянайшье баян ургаса ургуулжа биранагүй. Тиигээд алибаа тэжээлээр дуталдана, малаа гарзалуулна. Тиигэбэшье, энээн тушаа тодорхой хэмжээнүүд абтанагүй. Энэ тобшолол юугээр гэршэлэгдэнэб гэхэдэ, тус аймагуудай ажахынууд мүнөөшье намарай паар огто хахалаагүй.

Ойн баярай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ ороод байхадаа, предприяти бүхэн, колхоз, совхоз бүхэн Ленинскэ шагналда хүртэхые оролдохо, үйлэдбэридөө эрхим дээдэ амжалта туйлаха нангин зорилготой. Ойн баярай Ленинскэ шагналда хүртэхэ гээшэ нэрэ түрын, алдар солын, айхабтар ехэ хүндэтэй хэрэг мүн.

Ленинскэ шангуудта хүртэхын түлөө олониитэ ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэн далайсатайгаар эмхидхэхэ гээшэ партийна, профсоюзна болон комсомолой организацинуудай нангин зорилго болоно.

...ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

№ 215 (12119)
1969 оной сентябриин 13,
суббото

Сэн 2 мүнгэн

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ҮДӨӨГЭЙ ...АЛШАД!

Таряа хуряалгадаа, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдээ үдэр, часшье гээнгүй, үтэр түргэн шармайя!

Техникээ аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ тон шухала гэжэ бү мартая!

...-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ ...ороoһо таряа хуряалга түлэг дундаа ...айнхай. Ган гасууртай хүшэр хүндэ ...ошье һаань, эндэхнд горитойхон та...ужа шадаа. Энэ ажахын механиза... бүхы 3400 гектар таряалангаа сентябриин 20 болотор хуряажа дүүргэхээр хараална.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Түрүү комбайнер Макар Хромых, 2. Ажахын гурбадахи отделенидэ таряа хуряалга ябажа байна.

А. КУШНАРЕВОЙ фото.

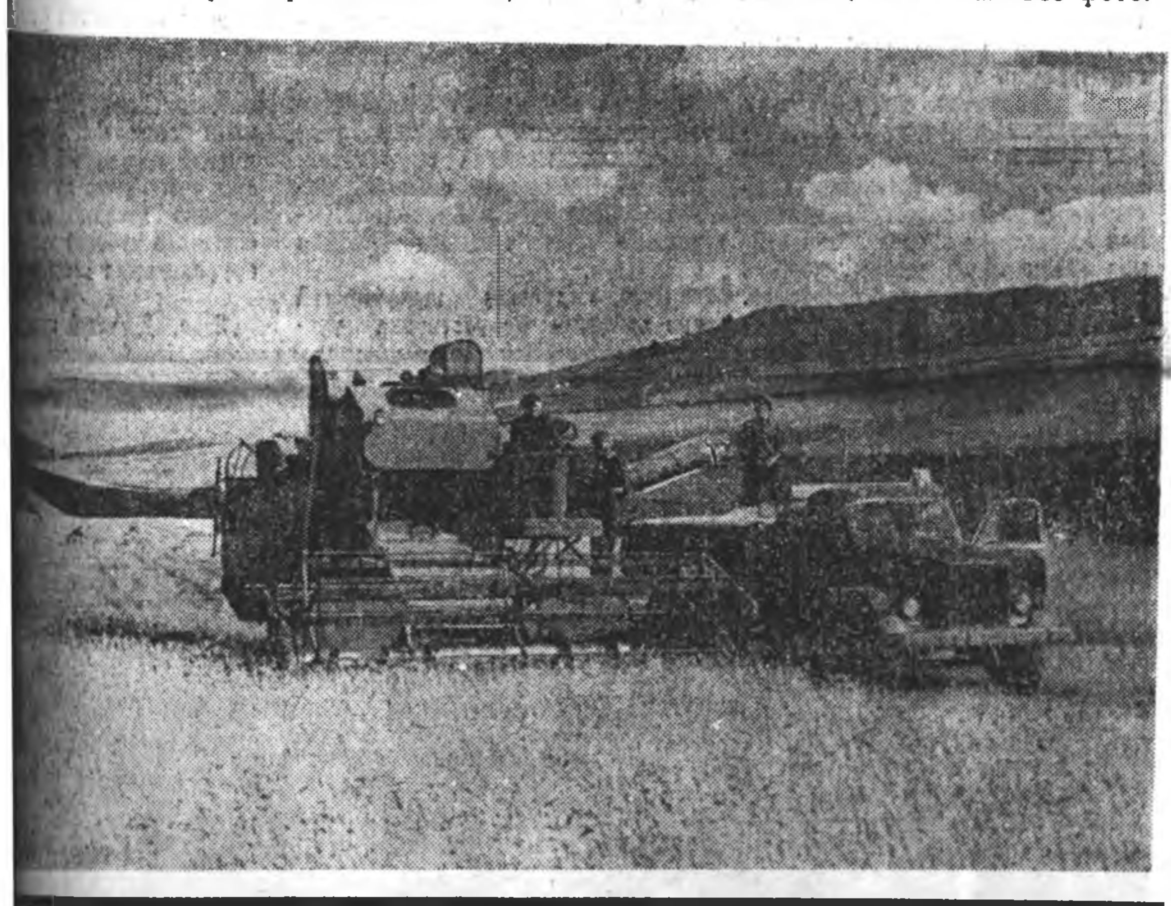

ТҮРҮҮШҮҮЛ ТОДОРНО

...һүүл багаар ороһон хура бороoһоо бо... ...колхозойхид таряа хуряалгаяа нэгэ бага ...хилээ. Тиигэбэшье бүхы отделенн... ...хуряалгадаа һайнаар бэлдээд, тү... ...һөө габшагай шангаар, эмхитэйгээршье ...аллаа.

...ороһонһоо хойшо үнгэрһэн 6 үдэр соо ...гектарай ургаса хуряагдаад байна. Мү... 36 комбайн үдэр һүнигүй шахуу хүдэл...

...ндо тарянай ургасын ехэнхидээ набтар ...хараада абажа, олонхи комбайнуудаа ...р сабшахаар хюрөөнүүдынь тааруулан ...тиигэжэ тарянай ургаса 3—4 сантиметр ...гдажа, һолоомонь ехээр абтана.

...колхозой правлени, партком таряа ху... ...түрүүшын табан хоногой дүн гарга... ...мүрысөөндэ эрхимлэһэн механизатор... ...шан, улаан тугхануудые барюулаа. ...эдэхи отделениинхнд хуряалгаяа ...тэй һайнаар ябуулна. Тус отделениин ...йнер Алексей Сафонов табан хоног соо ...таряа хуряажа, 600 центнер ороoһо сохи... ...эдэ Еланска отделениин эрхим ком... ...Соковников баһал табан үдэр соо ...таряа хадаад, 760 центнер ороoһо сохн... ...соогоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ даб дээ... ...жэ ябанхай. Эндэхи отделениинхнд ...гектар таряа хуряажа, 7572 цетнер ...дээрэ оруулаад байнхай.

...ахы бүхы 8600 гектар таряагаа сентяб... ...болотор сүм хурлажа дүүргэхэ зорилготой. ...бүхыдөө 55 мянган центнер ороoһо сохи... ...эйнгээ 22 мянган центнерынь ерэхэ ...ын үрэһэ хүрэнгэдэ хааха, 10 мянган центнер ороoһо гэшүүдэй ажалай түлөөһэндэ үгэхэ, бэшыень малай тэжээл болгохо байнабди.

Энэ жэлдэ адууһа малай эдихэ үбһэ тэжээлэй хомор байһанине хараада абажа, тарянай адхашье һолоомо гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряажа абахын тула ехэхэн анхарал хандуулнабди. Бригада бүхэндэ һолоомо суглуулха тусхай звенонууд эмхидхэгдэнхэй. Таряалангай һолоомо суглуулжа, һүрнлжэ абамсаараа тэндэнь намарай эртын паар хахалнабди. Бүхыдөө 270 гектар эртын паар хахалагдаад байна.

Ороoһо тарянайнгаа ургаса хуряахынгаа хажуугаар бүхы отделенинүүд силосэй ургамалнуудые хуряажа байнхай.

И. ИСТОМИН,
Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой парткомой секретарь.

БАЯН УРГАСЫН ДЭЭЖЭ

Түнхэнэй аймагай ажахынуудай механизаторнууд ороoһо таряагаа эдэ үдэрнүүдтэ илангаяа эршэмтэйгээр хурлажа байна. Энэ талаараа «Сибиряк» колхоз бусад соогоо түрүүлнэ. Мүнөө үедэ энэ колхозойхид 1500 гектар дээрэ шэниисэеэ хуряажа дүүргээ. Шэнэ жэлэйнь ургаса нилээдгүй һайн гэжэ багсаагдана. һайн һайн таряалан дээрэһээнь дунда зэргээр гектарай 18 центнер хүрэтэр арбай һайхан шэниисэ абтана. Колхозой бүхы таряалан дээрэһээ дунда зэргээр гектарай 10 центнер унана гэжэ тухайлагдана. Тиимэһээл «Сибиряк» колхозойхид урматайгааршье, эршэтэйгээршье ажаллана.

Мүнөө үедэ тус колхоз гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө хахадлаад ябана.

Г. ИРИНЦЕЕВ.

ТҮРҮҮ ҺУУРИДА ГАРАБА

...һара гарабашье, үбһэ ...зандаа. Эдэ үдэрнүү... ...хэрэглэжэ, ниитынгээ ...хүрэхэ үбһэ тэжээл ...тула «Восточные Саяновой ажалшад үбһэ ху... ...үргэлжэлүүлһээр. Үбһэ... ...дэлгэрһэн социалис ...охин һуладанагүй.

...10 хоногой дүнгөөр ...отделениин Н. Э. ...хүтэлбэрилдэг звено түрүү һуурида гараба. Звеногой гэшүүд эбтэй эетэйгээр ажаллажа, абаһан социалис уялгала дүүргэхээр оролдоно. Жэшээнь, хура бороотой сагта звеногойхид гар хажуураар сабшадаг. Ажалша бэрхэ Дарма Харанхоев үдэртөө 1,1 га хүрэтэр ногоо сабшажа, нүхэдөө гайхуулдаг. Колхозой правлени болон партком энэ звенодо дамжуулгын Улаан туг, транзисторна радиоприемник, 40 түхэриг шан, нэгэ хони барюулаа. Тус звеногой гэшүүд Н. Ангархаев, Д. Харанхоев, Б. Золотов, Г. Гыргешкинов, С. Садыев, Б. Могоев гэгшэд улам эршэтэйгээр ажаллажа, малай тэжээл элбэгээр, һайн шанартайгаар бэлдэхэбди гэжэ өөһэдынгөө суглаан дээрэ мэдүүлээ.

Б. БИРБАЕВ.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛЭЭ ХУРДАДХАХА

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1969 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 9-нэй МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Үбһэ хуряалга: сабшагдаһаниинь	Үбһэ хуряалга: һүрилэгдэһэниинь	Силос	Үбһэнэй гурил (тонно)
Баргажанай	68	40	18	—
Бэшүүрэй	40	17	10	93
Зэдын	39	18	24	91
Яруунын	42	9	75	136
Баунтын	50	15	—	—
Загарайн	62	32	18	35
Захааминай	91	58	56	—
Кабанскын	96	56	32	421
Прибайкалиин	66	43	25	—
Хэжэнгын	52	18	29	—
Хяагтын	56	17	18	—
Мухар-Шэбэрэй	46	19	19	60
Сэлэнгын	48	24	7	147
Түнхэнэй	79	60	71	75
Ахын	80	49	—	—
Улаан-Үдын	50	25	6	—
Хориин	35	14	23	—
Республика бүхыдөө	55	27	26	1148

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ үшөө нэгэ недели үнгэрбэ. Сентябриин 2-һоо 9 хүрэтэр үбһэ хуряалгын ябаса урда долоон хоногойхидоол адли үбһэ сабшалгаар 5 процент дээшэлжэ, бүхыдөө сабшалангай 55 процентнь хуряагдаба. Зүгөөр һүрилэгдэһэн үбһэнэй хэмжээн урдахи долоон хоногойхиһоо дээгүүр байжа, 3 процентээр нэмээ. Тиигэжэ үбһэ бэлэдхэхэ түсэб 27 процент дүүргэгдөөд. Энээниие урда жэлэйхитэй сасуулхада, 46 процентнь болоно.

Үнгэрһэн долоон хоногто эгээн ехэ үбһэ Кабанскын аймагай ажахынууд абаа. Эдэнэр үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө 9 процентээр дээшэлүүлжэ, дүн хамта 56 процентдэ хүргөө. Удаань Баргажанай аймаг ороно. Энэ аймагта үбһэ бэлэдхэхэ түсэбынь 8 процентээр ехэ болоо. Захааминай аймагай ажахынуудта энэ үедэ һүрилэгдэһэн үбһэнэйнь хэмжээн 5 процентээр ургажа, бүхыдөө 58 процентдэ хүрэһэн байна.

Үбһэ хуряалгын ябаса урдынхидаал адли Улаан-Үдын, Хориин, Бэшүүрэй аймагуудта аали нобшо байһаар. Эдэ аймагуудта үнгэрһэн долоон хоногто үбһэ бэлэдхэхэ түсэбынь миил 1—2 процентээр ехэ болоо. Байгша ондо Яруунын аймагай ажахынууд эгээн бага үбһэ бэлэдхээ, түсэбынь оройдоо 9 процент дүүргэгдэһэн байна. Мүн Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Хориин, Бэшүүрэй, Зэдын, Баунтын аймагуудта бага үбһэн абтанхай.

Үбһэ хуряаха хүдэлмэрие заашье аалндуулжа болохогүй. Бухалшье үбһэн үбэлэй сагта нэмэри болохо байна. Тиимэһээ колхоз, совхозууд адхашье ногоо үлөөнгүйгөөр сабшажа абаха, энэ хүдэлмэридэ ажал хэжэ шадаха хүн бүхэниие, малшадые олоор хабаадуулха уялгатай.

Һүүлэй долоон хоногто силос дараха хүдэлмэри урдахи энэ үеынхиһөө бага зэргэ түргэнөөр ябуулагдаа. Долоон хоногто силос дараха түсэб 7 процентээр нэмэжэ, бүхыдөө 26 процентдэ хүрөө гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо гурба дахин бага.

Тоосоото үе соо эгээн ехэ силос Яруунын аймагта дарагдаа. Эндэ түсэбынь 19 процентээр нэмэжэ, хамта 75 процент болобо. Үнгэрһэн неделидэ Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Хориин аймагуудай ажахынууд силос дараха хүдэлмэреэ хурдадхаба.

Тиигэбэшье юрэнхы дээрээ энэ шухала хүдэлмэриин ябаса тон хангалтагүй. Илангаяа Сэлэнгын Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Загарайн, Баргажанай, Хяагтын аймагуудта силос бага дарагдаа. Үнгэрһэн неделидэшье биратай хубилалта болоогүй.

Ниитын адууһа малда шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ арга боломжонууд хаа хаанагүй бии. Олохон ажахынуудта кукуруза хуряагдажа дүүрээдүй байһаар. Хартаабхын, куузнкугай набшаһа, эдеэнь хуряажа, холимол силос ехээр даража болохо байна. Тиимэһээ эдэ бүхы арга боломжонууд хэрэглэгдэхэ ушартай.

Үбһэнэй гурил хэхэ хүдэлмэри һүүлэй үедэ аалидаба. Энээниие юугээршье сагааруулхын аргагүй. Витамин элбэгтэй гурил үбэлэй сагта, илангаяа таряа талханай хомор сагта, адууһа малда ой ... тар хэрэгтэй. Тиимэһээ үбһэнэй гурил гаргадаг агрегадуудые дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэхэ тон шухала.

БОЛГАРИИН ГАЗАР ДЭЭРЭ ХАНИ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГАНУУД БОЛОБО

БУРГАС. ТАСС-ай тусхай корр. Б. Лукьянов иигэжэ дамжуулба:

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный түрүүтэй Совет партийно-правительственна делегаци орон соогуурнь аяншалан ябажа үргэлжэлһөөр. Ажалшадай амардаг Варнын хэдэн курортнуудтай танилсаад, сентябриин 11-дэ город-порт Бургас ошобо.

Эдэ айлшадай нефтьхимическэ комбинадта ерэхэ үедэнь тус хотын хүн зон хани халуунаар угтаа. Эндэ болгар-совет хани барисаанай митинг болобо.

БКП-гэй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, комбинадай директор, Социалис Ажалай Герой В. Медаров, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков митинг дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КНР-эй Гүрэнэй Соведэй Премьер Чжоу-Энь-лай гэгшэд Пекиндэ уулзаба

ДРВ-һээ Москвагаа бусажа ябаһан, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, харилсан хэлсэһэнэй үндэһөөр, 1969 оной сентябриин 11-дэ КНР-эй Гүрэнэй Соведэй Премьер Чжоу Энь-лайтай Пекиндэ уулзаба.

Эдэнэр хараа бодолнуудаа сэхэ руунь тайлбарилан элирхэйлһэн. хоёр талада туһатай хөөрэлдөө хэһэн байна.

Энэ уулзалгада Совет талаһаа КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. А. Яснов хабаадаа.

Хитадай талаһаа КНР-эй Гүрэнэй Соведэй Премьерэй орлогшо Ли Сяньнянь ба КНР-эй Гүрэнэй Соведэй Премьерэй орлогшо Се Фу-чжи гэгшэд уулзалгада хабаадаба.

Совет партийно-правительственна делегаци Москвагаа бусаба

Уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, Вьетнамай Ажалшадай партиин Центральна Комитедэй Түрүүлэгшэ, Вьетнамай Демократическа Республикын Президент нүхэр Хо Ши Миниие хүдөөлүүлгэдэ хабаадаһан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй Совет партийно-правительственна делегаци сентябриин 11-дэ Москвагаа бусажа ерэбэ.

(ТАСС).

Совет танкистнуудай үдэрэй хүндэлэлдэ

Совет арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Танкистнуудай үдэрые сентябриин 14-дэ тэмдэглэхэнь. СССР-эй ДОСААФ-ай Центральна Комитет энэ һайндэрэй хүндэлэлдэ зорюулан, оборонно-ниитын хүрэлмэриин недели үнгэргэжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ городууд болон тосхонуудаар бронетанкова сэрэгүүдэй алдарта түүхэ тухай лекцинүүд, элидхэлнүүд хэгдэнэ. Сэрэгэй алдар габьяата хүтэлбэрилэгшэдтэй, Советскэ Союзай Геройнуудтай, танк бүтээгшэдтэй ажалшадай уулзалганууд хаа хаанагүй эмхидхэгдэнэ.

Танкистнуудай ажал хэрэгүүдтэ зорюулагдаһан фотовыставкэнүүд ДОСААФ-ай эхин эмхинүүд ба клубуудта нээгдээ. Союзна республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудта автомобилистнүүдэй, мотоциклистнүүдэй, автомоделистнүүдэй олониитын мүрысөөнүүд боложо байнхай. Хэдэн арбаад мянган досаафайхид совет танкистнуудай урдань дайлалдаһан газарнуудаар аяншалгануудые хэнэ.

«Совет танкистнууд жагсаалда зогсонод» гэһэн асуудалтай литературна вечер Совет Армиин Түбэй байшанда болобо. Эндэ табадахи армиин командалагшын орлогшо байһан, танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант Д. И. Заев, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадаһан, уран зохёолшо М.А. Крючкин болон бусад үгэ хэлээ.

(ТАСС).

Бүхы коллективээрээ Совет-вьетнам хани барисаанай бүлгэмэй гэшүүн болобо

ЭРХҮҮ. (ТАСС). Уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша нүхэр Хо Ши Минэй нэрэ абаһан, Хари хэлэнүүдэй багшанарые бэлдэдэг Эрхүүгэй институдай һургагшад ба студентнэрэй митинг сентябриин 11-дэ болобо.

Үнэнтэ марксист-ленинец, Советскэ Союзай үнэн хани нүхэр Хо Ши Минэй нэрые абаха гээшэ манай коллективтэ ехэ зол болоно гэжэ институдай ректор Н. П. Карпов хэлээ.

Совет-вьетнам хани барисаанай бүлгэмэй делегацитай хамта хоёр жэлэй үеэр ДРВ ошоод ерэһэн, Совет-вьетнам хани барисаанай бүлгэмэй Эрхүүдэхи отделениин правлениин түрүүлэгшэ Н. Г. Пынько нүхэр Хо Ши Минтэй Ханойдо уулзаһан тухайдаа, Соведүүдэй ороной түлөөлэгшэдтэй вьетнам арадай вождиин хани халуунаар, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэһэн тухай хэлээ.

Тэрэшэлэн КПСС-эй Эрхүүгэй обкомой наукын ба һургуулинуудай таһагые даагша Ю. К. Наумов, профессор И. С. Степичев, студентка Альбина Кушнаревич гэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Митингдэ хабаадагшад бүхы коллективээрээ Совет-вьетнам хани барисаанай бүлгэмэй гэшүүн болохо гэһэн шиидхэбэри нэгэн һаналтайгаар баталан абаа.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ

ХУРЯАЛГА ТҮРГӨӨР ЯБАНА

Ороной хүдөөгэй ажахынуудта хуряалгын хүдэлмэри үдэр бүри түргэдэнэ. СССР-эй ЦСУ-гай мэдээгээр, 1969 оной сентябриин 8-да колхоз, совхозуудта ороoһото ба бобово ургамалнууд 79 миллион 271 мянган гектар дээрэ хадагдаад байна. Энэнь ороной ороoһото ургамалнуудай гурбанайнь хоёр хуби болоно.

Украинын, Молдавиин, Узбекистанай ажахынуудта ороoһо таряа хуряалга дүүрэжэ байнхай. Мүн Белоруссида хуряалга дүүрэхэ дүтэлөө. Прибалтикын республиканууд ороoһо тарянайнгаа гурбанай хоёр хуби шахууе хаданхай. Казахстанай колхоз, совхозууд тарянайнгаа хахадынь шахууе унагаагаад байна. Тэрэнэйнь гурбанайнь хоёр хуби шахуунь сохигдожо, ороoһон болгогдоо.

РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэлээр, республикын колхоз, совхозууд ороoһото ургамалнуудай 48 миллион 207 мянган гектарынь хадаа гэхэ гү, али бүхы таряалангайнгаа гурбанай хоёр хубиинь хадаад байна. 40,9 миллион гектар таряан сохигдонхой.

Түбэй, Баруун-хойноxи, Волго-Вятска, Волго болон Ураал шадархи районуудта таряалангай гурбанайнь хоёр хубиһаа дээшэ, Сибирьтэ—таряалангайнь хахадынь хуряагдаа.

Россиин республикада 15,3 миллион гектар намарай паар хахалагдаа, 12,6 миллион гектар намарай таряан таригдаа. Россиин ажахынууд хартаабха, овощ хуряана, олон жэлэй ногооной үрэһэ бэлдэнэ.

Георгий Парфеньевич Шишмарев Хяагтын совхозой ажалшадай дунда хүндэтэй юм. Тэрэ эсэхэ сусахагүй пропагандист, информатор саг үргэлжэ механизаторнууд болон малшадтай хөөрэлдөө хэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. П. Шишмарев.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ПОЛИТАГИТАЦИ

УУЛЗАЖА ХӨӨРЭЛДЭХЭДЭ УДХАТАЙ, ТУҺАТАЙ

1918 оной хабарһаа эхилжэ В. И. Ленинэй үүсхэлээр партиин Центральна Комитедэй гэшүүд, мүн бусад харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Москвада, пятница бүхэндэ предприяти, эмхи зургаануудта ошожо ажалшадтай уулзадаг, хөөрэлдэдэг болоһон юм. Уданшьегүй иимэ уулзалганууд, тэрэ үедэ хэлсэдэгээр, Ленинскэ пятницанууд үргэноор дэлгэрһэн байна. Хэды ехэ ажалтай, сүлөөгүй байбашье, В. И. Ленин өөрөө ажалшадтай хододоо уулзажа, уласхоорондын болон залуу Совет республика доторхи байдал тухай элидхэдэг, мэдээсэдэг байһан.

Энэ һайн һайхан заншалынь манай партида мүнөөшье үргэлжэлһөөр. Ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын, политическэ хүдэлмэридэ хабаадалсаһые олонхи коммунистнууд өөрын уялгата хэрэг гэжэ тоолодог болонхой.

Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай партийна организациин хүдэлмэри дээрэ энээнийе хаража болоно.

В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо бэлдэжэ эхилхэдээ, комбинадай партийна комитет эхин партийна организацинуудаар ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри һайжаруулха тухай бодомжолһон, ехэхэн хөөрэлдөөн болоһон байна. Ойлгууламжын хүдэлмэриин шэнэ онол арга бэдэрхэ, тэрэнээ удха түгэлдэр болгохо хэрэгтэй байгаа. Хүтэлбэриин ленинскэ ёһо гуримай үндэһэ һууринь гэбэл, хараалһан, зориһоноо үргэн олонниитэдэ ойлгуулжа шадаха, ажалшадые хүмүүжүүлхэ, эмхидхэхэ хэрэг болоно ха юм.

Тиигэжэ нэн түрүүндэ ленинскэ пятницануудые һара бүриин һүүлшын пятницада үнгэргэдэг болохо гэжэ шиидхэгдөө бэлэй. Энэ үдэр комбинадай гол завод, цехүүдтэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ерэжэ, ажалшадтай уулзажа хөөрэлдэдэг, асуудалнуудтань харюусадаг болонхой.

Ленинскэ пятницые эмхи гуримтайгаар, һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ комбинадай партийна комитет тон ехэ анхарал хандуулна.

— Энэмнай миин юрын уулзалга, хөөрэлдөөн бэшэ юм,—гэжэ парткомой секретарь Юлий Васильевич Шитиков хөөрэнэ.—Өөрынгөө комбинадай хүтэлбэрилэгшэдһөө гадна, районой, городской, республикын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые ленинскэ пятницада хабаадуулхые оролдонобди. Ушарыньшье ойлгосотой юм бэзэ. Комбинадай хүдэлмэридэ, тосхоноймнай ажабайдалда маанадай өөһэдымнай шиидхэжэ шадахагүй асуудалнууд олон гарадаг. Теэд энээн тушаа гар һула һуужа болохогүй, ушар ёһыень ажалшадта ойлгуулжа, хэлэжэ үгэхэ хэрэгтэй бшуу.

Жэлэй эхилһэнһээ хойшо комбинадай завод, цехүүдээр 8 пятница болоод байна. Комбинадай ажалшадтай КПСС-эй обкомой секретарь К. М. Продайвода, партиин горкомой секретарьнар В. Г. Бирюков, С. В. Ангапов, КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарьнар А. Д. Чукаев, К. В. Логинкин, В. Н. Башкеев, горсоведэй түрүүлэгшэ А. С. Сыренов болон бусад нүхэд уулзаһан байна. Мүн комбинадай директор А. Г. Гробец, тэрэнэй орлогшонор А. П. Костриков, Н. Н. Сперанский, главна инженер Р. В. Лещук гэгшэд пятница бүхэндэ хабаадалсадаг.

Пятницын уулзалгын үедэ хүдэлмэришэдэй хэлэһэн шүүмжэлхы ажаглалтанууд, һанамжа дурадхалнууд партийна комитедтэ бүридхэгдэжэ, зүбөөр шиидхэгдэхэ тээшэнь хэмжээн абтана. Һайниинь гэхэдэ, уулзалгада ерэһэн хүтэлбэрилхы тушаалтад олон асуудалнуудые тэндэнь дары шиидхэнэ, үгышье бол хэндэ, ямар эмхи зургаанда хандахыень заажа үгэдэг. Хүдэлмэришэд иимэ уулзалгада ехэ дуратайгаар ерэдэг, эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байна. Республикын, городой, районой хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа, тэдэнһээ өөһэдынгөө һонирхоһон асуудалнуудта дүүрэн харюу абана ха юм.

Гадна хүтэлбэрилэгшэдшье энэ уулзалгаһаа олон юумэ ойлгожо, мэдэжэ абана. Хүдэлмэришэдэй ажал хүдэлмэри, ажаһуудал тухай, тэдэнэй һонирходог асуудалнуудые мэдэжэ байха гээшэ хүтэлбэридэ мүн лэ шухала зүйл боложо үгэдэг.

Июнь һарада комбинадай барилгахабсаралгын управленидэ болоһон пятницын үедэ барилгашадай хүдэлмэри тухай горитойхон хөөрэлдөөн болоһон юм. Ажалай эмхидхэл һула, материалнуудай дутамагһаа хүдэлмэригүй һуугдана, барилгын шанар муу гэхэ мэтэ шүүмжэлэл гараа бэлэй. Энэ асуудалаар комбинадай дирекцидэ зүблөөн зарлагдажа, шухала хэмжээнүүд хараалагдаһан байгаа.

Январь, февраль һарын пятницануудай үедэ һайнаар ажаллаһанай түлөө шан хайшан гэжэ зүбөөр түлэхэб гэһэн хөөрэлдөөн гараһан юм. Хүдэлмэришэдэй хэлэһэн һанамжа, дурадхалнууд хараада абтажа, мүнөө шэнэ гурим зохёогдоо.

Ажалшадай дунда политическэ мэдээсэл һайжаруулха хэрэгтэ мүнөө манай парти бүри шанга эрилтэ табина, партийна организацинуудай ехэхэн анхарал хандуулна.

Энээнтэй дашарамдуулан, комбинадай партийна комитет зохихо хэмжээнүүдые хараалаад, бэелүүлжэ байнхай. Политинформацинуудаа дахинаа хаража үзөөд, шэнэ хүнүүдые томилоо. Мүнөө гол цехүүдээр 4—5 политинформатор хүдэлнэ. Политическэ мэдээсэлэй тусхай үдэр—һарын нэгэдэхи, гурбадахи четвергнүүд. Шухала асуудалай гарахада, энэ үдэрөө хүлеэжэ байнгүй, тэрэ дарыдань хүдэлмэришэдтэ дуулгагдана. Мүн лекци уншаха тусхай үдэр—һарын хоёрдохи, дүрбэдэхи вторник—тогтоогдоо. Понедельник бүхэндэ агитаторнууд участогтаа хөөрэлдөө хэнэ.

Хэзээ, ямар үдэр политическэ мэдээсэл хэгдэхэб, лекци уншагдахаб гэжэ мэдэжэ байхадаа, хүдэлмэришэдтэ таатай, өөрынгөө сүлөөтэй саг хубаарилха аргатай болоно. Гадна информатор, лекторнүүдтэшье зохид—эртээнһээ бэлдэхэ аргатай байна.

— Манай заводойхид илангаяа уласхоорондын байдалаар ехэ һонирхоно,—гэжэ мал үүсэлдэг заводой директор В. М. Ройтберг хэлэнэ.

Энэ асуудал комбинадай бусадшье ажалшадые һонирхуулна гэжэ ленинскэ пятницануудай ямараар үнгэрдэгые шэнжэлхэдэ элирһэн байна. Энээнийе хараадаа абажа, уласхоорондын байдал тухай асуудалнуудаар мэдээсэл хэгшэдэй тоо олошоруулагдаба, тэдэнэртэй тусхай семинар үнгэргэгдэнэ. Энээндэнь «Знание» бүлгэм туһална.

Мяха-консервын комбинадта ажалайнь эгээн лэ халуун хаһань оронхой. Одоол унаһан малгайгаа абангүй хүдэлхэ сагынь ерээд байна. Өөһэдынь ажал хүдэлмэриһөө В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудайнь дүүргэлтэ дулдыдаха ха юм.

Энээнэй һайса ойлгожо, мэдэжэ байһан комбинадай коллектив эдэ үдэрнүүдтэ ажалайнгаа эршэ улам шангадхана. Валовой продукци гаргаха август һарын түсэб 108,3 процент дүүргэгдөө. Даабариһаа гадуур 258 тонно мяхан, 101 мянган баанха консервэ үйлэдбэрилэгдөө. Ажалайнь бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 18,8 процентээр дээшэлһэн байна.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

ДЭЛИСЫН ҮРЭ ЕХ

Хяагта хото танигдашагүй ондоо болотороо хүгжэн хубилаа. Энэнь В. И. Ленинэй нэрэтэй нягта холбоотой. Хотын гол гудамжа В. И. Ленинэй нэрээр нэрэшэнхэй. Агуу багшынгаа түрэһөөр 100 жэлэйнь ойтой дашарамдуулан, хяагтынхид ажалай эдэбхи гаргажа, ехэхэн бэлэдхэл хэжэ байна.

Ноохо ээрэдэг фабрикын поселок урган хүгжэнэ. Һаяшаг 24 айлай байха шэнэ шулуун байра ашаглалгада үгтөө. 48 байратай байшангай һуури табигдаад, үдэр бүри үндын бодоно. Хотын хойнохоно 240 хүнэй һууритай больница баригдаха, энээндэ 1,5 миллион түхэриг гаргашалагдаха юм. Хэрбээ хоёр жэлэй саада тээ хотын баруун талада хооһон тала байдаг һаань, мүнөө хоёр дабхар олон гэрнүүд холоһоо жэрылдэн харагдана.

Хяагтын ноохо ээрэлгын фабрикада социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Гансахан түрүүшын квартал соо нооһоор ээрэгдэһэн 25 мянган хэрэгсэл бүтээгдэә. Үйлэдбэри нарижуулан оньһожоруулһанай ашаар хүдэлмэришэдэйнь салин 20 процент нэмэһэн байна.

Эдэ бүхы туйлалтануудай эхин хаанаһааб? Ажахынуудай, ниитын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд үүсхэл оролдолго гаргана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эндэхи ажалшадай депутадуудай Соведүүд һайнаар хүдэлөө. Эдэнэй мэдэлэй газар дээрэ оршодог ажахынууд болон предприятинуудай хүдэлмэриин эршэ сохисо Соведүүдэй гүйсэдкомуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлһээ, социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэһэнһээнь, ажахын һалбаринуудые хэр мэдэдэг байһанһаань дулдыдана.

Арюун сэбэр бирагүйгөөр сахигдадаг байһан. Хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй ээлжээтэ сесси дээрэ тус асуудал харагдажа, эмхи зургаануудай, предприятинуудай зүгһөө эрид шууд хэмжээ абаха эрилтэ табиһан тогтоол гараа һэн. Энэ асуудалаар горитойхон хүдэлмэри хэгдээ. Тиихэдэ элдэб модод олоор һуулгагдаһан, Комсомолой 50 жэлэй нэрэмжэтэ ехэ парк баригдажа эхилһэн, тэр бүхэн шэнээр номерлогдоһон юм.

Энээнтэй хамта ниитын гурим сахилгада бага бэшэ анхарал хандуулагдадаг болонхой. Арадай дружиннигууд жэл ерэхэ тудам олошоржо байдаг: мүнөө жэл хамта 200 хүн болоо. Арадай дружиннигуудай хүдэлмэриие түймэр саралгын частиин начальник А. М. Вершинин долоон жэлэй туршада хүтэлбэрилжэ байна. Үдэшэ бүхэндэ тэдэнэр үйлсэдэ гаража, хотын ажалшадай ажана байдал наринаар сахидаг, ниитын гурим эбдэһэн хүнэй дайралдабал, хүдэлдэг гү, али һурадаг газартань дуулгажа, саг дары зохихо хэмжээ абхуулдаг. Хотын Соведэй депутат нүхэр Вершининэй һайшаалта үүсхэл олонниитын зүгһөө дэмжэгдээ.

Хяагтын совхозой хони хайшалалгадаа хэр бэлэдхэлтэй байһан тухайнь Соведэй сесси дээрэ харагдажа үзэгдөө һэн. Энэ асуудалаар совхозой ахалагша зоотехник В. П. Фалилеев элидхэл хээ. Совхоз 31000 толгой хонитой. Гэбэшье хайшалалгада бэлэдхэл тон һулаар ябуулагдаа гэжэ элирүүлэгдээ бэлэй. Асуудал шангаар табигдажа, совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй тэдэ дутуу дундаяа түргөөр усадхахыень дурадхагдаа һэн. Энээгээр хэрэг дүүрэшөөгүй. Хираанай адагай сельскэ Соведэй сесси дээрэ энэ эрилтын ямараар дүүргэгдэжэ байһаниинь зүбшэлэгдөө. Июниин 19 болотор хайшалалгын пунктын хоёр сарай, ноохо хэхэ склад баригдаһан, мүн хони хайшалха хүнүүд томилогдоһон, техникэнь заһагдажа бэлэн болгогдоһон юм. Депутадуудай постнууд, бүлэгүүд эмхидхэгдээд, хүдэлмэреэ үргэнөөр ябуулжа эхилээ һэн.

Хяагтын аймаг доторой Хираанай адагай сельскэ Совет эрхимүүдэй тоодо ородог. Иимэ амжалта гансата туйлажархёо гэхын аргагүй. Үдэр бүри шармайн хүдэлһэнэйнгөө ашаар түрүү зэргэдэ гараа бшуу. Түрүүлэгшээрнь Д. В. Ильков арба гаран жэлэй туршада таһалгаряагүй хүдэлжэ байнхай. Нүхэр Ильков—совхозой директорээр, партийна хүдэлмэридэ удаан хүдэлһэн хүн. Дүй дүршэл ехэтэй, ажахые һайн мэдэхэ байһаниинь мэдээжэ ааб даа. Улад зон һонирхоһон асуудалаараа тэрээндэ хандадаг. Сельскэ Соведэй сессидэ депутадуудынь нэгэтэшье гээгдэдэггүй. Хамта 29 депутадтай, ехэнхинь залуушуул юм.

Һунгагшадайнгаа зохихо эрилтэ гуйлтые депута… дүүргэдэг. Соёлой б… рилга эхилэнхэй, … дээгүүр хоёр хүүр… Сүхэ гол дээгүүр … бии болгогдоо.

Һуурин зоной … ходо зарлагдадаг. Үб… гын түлэг хаһада … гэртээ һууһан гү, … уугаад, зайгуулта… нүүдые суглуулжа, … рэ сэхэ шүүмжэлһэн … шүүлдэ зон өөһэдөө … тэ табяа.

Үбһэ хуряалгын … дай дунда дэлгэрһ… мүрысөөнэй дүн х… жа байба. Илангая … дэлһэн звенонууд а… жэшээ харуулна. … гын үедэ депутадууд… жэшээтэ һайнаар … тэмдэглэхэ хэрэгтэ… дай постнуудай, бү… һэн хүдэлмэриин … солхо гэбэл, «Погран… хозые абажа хара… Энэ совхоз һүөөр ха… гээ түсэбые 109, … нооһо тушаалгаар—… дүүргэә.

Хяагтын аймаг… В. И. Ленинэй түр… лэй түүхэтэ ойе н… тэйгөөр угтахын ту… шэмтэйгээр хүдэлхэ … этигэгдэнэ.

А. …
Республикын Мин…
Соведэй …
таһагай н…

КОММУНИСТ тухай хөөрөөн

ХОНИШОНОЙ ЗОРИГ

Зунай халууншье гэшэ тэсэшэгүй. Огторгойдо булжамуур шубууншье дэгдэхэеэ айжа, дэрһэ, сахилзын узууроор шургашанхай. Дэрэстэйн тала сахюур сагаан болоҗо, бороогой үнинэй ороогүй дээрэһээ газарай хүрьһэн үнэһэндэл адляар үрьенэ.

— Хаанаа яанаа баригдажа байсан бороониинь бэ. Шатаажа алахань лэ, — гэжэ хээрэ морёо хүтэлжэ ябаһан Нагмит хонишон гэмэрнэ.

Нэхыһээ мултараагүй ябаһан хусануудынь хадын саанаһаа наранай гарахатайл сасуу, хушуу холболдуулаад, бүхэли үдэрөө тоосной бэяшэжэ үгэнэгүй. «Юрэдөөл эдэнээ байрадаа абаашаха гэжэ саг бараһанай хэрэггүй, оройтоһон лэ газартаа хоноод ябаха байна» гэһэн бодол үнинэй малшан хүнэй досоо ээлүүдгүй ороодхибо.

Тэрэ гэһээр Нагмит Цыдендамбаевна Будашкеева даажа абаһан 65 хусаяа үдэшэлэн орой болотор адуулаад, хээрэ хоносожо, үглөөгүүр гэгээ орохолоор лэ бэлшээжэ захалдаг байба. Тиигэжэ хэды халуун, ган гасуур байбашье, хусануудайнгаа тамир муудуулангүй, нооһыень һайханаар абажа шадаа. Энэ хонишоной бэлшээһэн хусануудай тус бүриһөө дунда зэргээр 11,3 килограмм нооһон абтаа бшуу.

Нооһоёо хайшалуулһан хусануудаа улам оролдосотойгоор адуулхынгаа хажуугаар, урагшаа һанаатай энэ эхэнэр һүрэгэйнгөө үбэлдөө эдихэ 80 центнер үбһэ сабшажа, газаагаа орууланхай. Энэ хүдэлмэридэнь совхозой хүдэлмэришэд Тогочи Ринчинов, Цыренжит Аюшеева гэгшэд туһалһан байха юм.

Иигэжэ дүршэл шадабаритай энэ хонишон искусственна үрэжүүлгын эхилтэр хус… бир тарган болгожо, … хубаарилжа үгөөд, … бэлдээд байна.

Нагмит хонишонни… нихагүй хүн Дэрэстэй… тагуудта байхагүй гэл… Юуб гэхэдэ, энэ эхэн… тугалшанаар ажалла… наһаараа мал харууһ… даа саг үргэлжэ маг… хүртэдэг һэн.

Ажалша бэрхэ м… жаргалтай, золтой … Хоёр басаган, нэгэ … хүнэй хэмдэ хүрэ… мүрөөр лэ ажалша бэ…

26 жэлдэ Коммуни… шүүн ябажа, Нагмит … хамтын хэрэгэй тү… майн ажаллаһан. һ… нүүдтэ бэе муутай б… ажалгүй һууха шада… зойнгоо хусануудые … өөрынгөө хубитые х… оруулалсажал ябана …

А. БО…

Зэдэ, Дэрэстэй нют…

Александр Алексеевич Шульгин — Хяагтын совхозой түрүү хонишодой нэгэн. Хонин ажал дээрэ арба гаран жэл соо хүдэлнэ. Мүнөө тэрэнэй отарын хонид тобир тарган. Өөрөө техник-үрэжүүлэгшын мэргэжэлтэй. Отарань 593 эхэ хонидһоо бүридэнэ. Мүнөө 300 гаран хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлээд байна. Энэ шухала хүдэлмэреэ октябриин нэгэн хүрэтэр дүүргэхээр хараална. Ерэхэ жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлжэ, В. И. Ленинэй алдарта ойе ажалай амжалтаар угтаха гэһэн социалис уялга абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон А. А. Шульгин (баруун гар таладань), өөрынгөө туһалагша П. Мостовскойтой хамта.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБ…

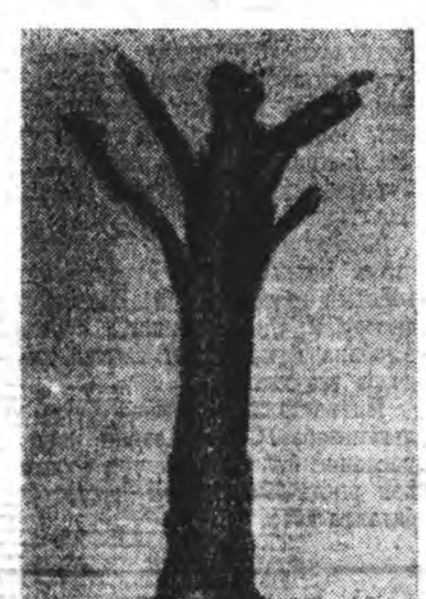

ӨӨҺЭДЫН ҮРЭҺӨӨР КУУЗИКУ ТАРИДАГ БОЛОХО

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикын колхоз, совхозуудта тэжээлэй үнэтэ ургамал—куузику ехээр таригдадаг боложо байна. Жэл ерэхэ бүри тэрэнэй тарилга үргэдхэгдэжэ, нютаг нютагай байгаалиин эрхэ байдалда зохижо, үндэр баян ургаса үгэнэ. Байгша ондо энэ ургамал холын Захааминай, Баргажанай аймагуудта горитой таригдажа, бараг һайн ургаса гаража байнхай.

Куузику шиигтэй газарта һайнаар ургадаг. Хүйтэнһөө балай гэмтэдэггүй. 2—3 градус дулаанда тэрэнэй үрэһэн ургажа захалдаг. Юрэнхыдөө 16—18 градус дулаанда энэ ургамал һайнаар томо болодог гэжэ шэнжэлэгдээ. Тэрэниие шабарлиг хүрьһэтэй газарта тарихада зохид юм. Хэрбээ элһэлиг газарта тариха болоо һаа, газараа наг шэбхээр горитой үтэгжүүлхэ болоно. Шэбхээ намарай паар хахалха үедөө тараахада һайн. Мүн минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ ехэ туһатай. Гектар газарта 40—60 тонно наг шэбхэ тараажа, 1 центнер аммиачна селитрэ, 5 центнер суперфосфат, центнер калийна үтэгжүүлгэ тарилгын урда тээ газараа хахалхадаа оруулхада ашаг үрэ ехэтэй. Илангаяа энэ ургамалай үрэһэ абахын тула хоёрдохи жэлээ һуулгахадаа газараа бүри һайнаар бэлдэхэ үтэгжүүлхэ эрилтэтэй. Ургамалай ургажа байха үедэ 1—2 дахин минеральна үтэгжүүлгээр нэмэлтэ тэжээл оруулхада, ургасада ехээр нүлөөлдэг. Үрэһэндэ таригдаһан энэ ургамалай гаража байха үеэр, сэсэглэжэ, үрэһэнэй бүрилдэжэ байха сагта шиигээр дутаахагүй, уһалха хэрэгтэй. Хэрбээ үрэһэндэ таригдаһан энэ ургамалые азотно үтэгжүүлгээр үлүүсэ хангабал, ногоон ехээр гараад лэ, үрэһэн үгы тоонои байдаг. Энэниие анхархаар. Зүгөөр фосфорно, калийна үтэгжүүлгэнүүд үрэһэнэйнь эдеэшэхэдэ угаа туһатай юм.

Үрэһэндэ үлөөхэ эшэнүүдые ургуулхын тула хабартаа тэрэниие рассада һуулгаха гү, али миин үрэһөөрнь тарихада болохо. Рассадагүйгөөр тарихада, эдеэниинь үлүүсэ ехэ томо болонгүй, үрэһэндэ үлөөхэдэ зохид байдаг. Үрэһэндэ үлөөгдэхэ эдеэн 1,5—2 килограмм байхадаа тааруу гэжэ Ивалгын ОПХ-гай огородшон — агроном А. Дымбрылова элирүүлһэн байна.

Манай Байгал шадарай эрхэ байдалда энэ ургамалые рассадагүйгөөр ургуулхадаа үрэһыень майн 10—15 багаар тарихада зохид. Гектарта 1—1.5 килограмм үрэһэн ородог. Энэ ушарта гектарһаа 40—60 мянган эшэ гарадаг байха юм.

Ургамалай ургажа байха үедэ тэрэнэй хойноһоо горитой харууһалха хэрэгтэй. Тэрэниие саг соонь, хоёр-гурбан набшаһатай болоҗо байха үедэнь, шэнгэрүүлхэдэ болоно. Мүн энэ үедэ ногооень түүхэ, газарыень зөөлэрүүлжэ үгэхэ, эшынь захаархи шорой обоолхо эрилтэтэй.

Үрэһэндэ үлөөгдэхэ эдеэень хүйтэн болохоһоо урид, сентябриин хоёрдохи арбан хоногто хуряахада тааруу. Эдеэень гараар малтажа, обоолдог байха юм. Тиигээд үрэһэндэ үлөөхэ эшэнүүдээ шэлэхэ, тэрэнэй үнгые, томо жэжые, гэмтээгдээгүй байһыень харалсадаг. Удаань тэрэнэй дээдэ талын эшыень отолжо хаяна. Тиихэдээ дээрэхи гүлгыень гэмтээхэгүйн тула набшаһануудайнь узуурые 5 сантиметр утаар үлөөдэг. Үрэһэндэ үлөөгдэһэн эдеэнэйнь эшын утань 15—20 сантиметр байбал һайн. Зүбөөр отологдоһон корнеплодуудай гол эшэһээнь гараһан үрэһэн һайн байдаг. Тэрэнь 2—3 недели түрүүн эдеэшэдэг байха юм.

Үрэһэндэ үлөөхөөр шэлэһэн эдеэнүүдые обоолоод, дээрэһээ хүлдэхэгүйн тула юумэээр хушадаг. Хуряалтын дүүрэхэлээр лэ тэрэнээ овощ хадагалдаг газарта зөөжэ оруулаад, 3—4 дабхараар хэгдэһэн тагүүд дээрэ табидаг. Тиихэдээ эдеэнүүдэй эшыень дээшэнь харуулаад орхидог.

Үрэһэндэ үлөөгдэһэн эшэнүүдые хадагалха байра соо саг үргэлжэ 1—2 градус дулаан байха зэргэтэй. Байра соохи агаарынь 85—90 процент шиигтэй байбал зохид. Энээнһээ үлүү шиигтэй болоо һаа, эдеэнь үбшэлдэг, үжэдэг, ургажа захалдаг байха юм. Мүн агаарайнь ехэ хуурай байбал, эдеэниинь хатажа, элдэб үнэтэ бодосуудаа алдажа зөөлэршэдэг. Тиимэ зөөлэрһэн эдеэнүүдһээ биратай үрэһэн абтадаггүй. Хабартаа тиимэ муудаһан эдеэнүүдыень илгажа хаядаг.

Хабартаа тэрэниие газарта һуулгахаһаа хоёр недели урид наранда байлгажа, ургуулан татадаг. Тиигээд тэрэнээ майн 5—15 багаар газарта һуулгадаг.

Эшэнүүдынь у р и д ш а л а н культиватораар татагдаһан буураздаанууд соо һуулгадаг. Эшэнүүдэйнь хоорондохи зай 70—80 сантиметр байхадаа зохид. Эдеэень үрэһэ гарадаг эшэдэнь хүрэтэр газараар буладаг. Үрэһэ гарадаг эшэнүүдэй хойноһоо харууһалхада зохид байхын тула 10—15 метр болоод лэ 1,5—2,5 метр үргэнтэй зай үлөөхэдэ һайн. Энэ ушарта гектар бүриин 20400 эшэ ургуулагдадаг байна.

Үрэһэндэ һуулгагдаһан эшэнүүдтэ хоро хүргэдэг амитад олон. Тиимэһээ һуулгаһанайнгаа һүүлээр 2—3 хоноод лэ эшэнүүдынь 12 процентнэ гексахлоранай дуста сасадаг. 1 гектарта 15 килограмм хоро сасагдадаг байха юм. Зундаа ургажа байха үедэнь 3—4 дахин иигэжэ хоротонтой тэмсэдэг.

Намартаа эдеэнэй байдаг буурсагайнь сайража, үрэһэнэйнь хүрэбтэр үнгэтэй болоҗо байха үеэр хуряажа захалдаг. Үрэһыень 2—3 удаа, буурсагайнь эдеэшэхэ бүри хуряадаг юм. Сайбар хүрин үнгэтэй болоһон буурсагуудыень отолжо абаад, баглаа болгожо уяад, һарабша доро үлгэжэ хатаадаг гуримтай. Һүүлээрнь буурсагуудынь сохижо, үрэһыень абажа хатаагаад, сэбэрлэдэг. Үрэһыень сэбэрлэхын тула ороохо сэбэрлэдэг юрын машина хэрэглэдэг, зүгөөр таараха решето табидаг байха юм.

Мүнөө үедэ манай республика дотор куузику ургамалай үрэһыень гурбахан ажахыда (Ивалгын ОПХ-да, «Байкал» племхоздо, Байгалай совхоздо) ургуулжа абана. Эдэ ажахы бүхэндэ үрэһэн 0.30—0,60 гектар, бүхыдөө 1 гектарай зэргэ газарта ургуулагдана. Мүнөө дээрээ үрэһэ абаха бүхы хүдэлмэри гараар хэгдэнэ. Зүгөөр тэрэниие оньһожоруулха арга боломжо ажахы бүхэндэ бии.

Хэрбээ оролдоод байбал, колхоз, совхоз бүхэндэ үрэһэ абажа болохо. Энээниие Ивалгын ОПХ-гай агроном-бригадир Дымбрылова гэршэлжэ үгэнэ. Энэ бригадада 1966 онһоо куузику ургамалай үрэһэн абтажа захалаа. Нёдондо үрэһэндэ 0,2 гектар тарилга хэгдэһэн байна. Тэндэһээ 2 центнер үрэһэн хуряагдаһан юм. Энээнииень гектарта абажа тоолоходо, га бүриһөө 10 центнер үрэһэн хуряагдаһан байна. Тэрэниие гүрэнэй худалдан абадаг сэнгээр тоолоходо 4500 түхэригтэ хүрэнэ. 1966 ондо А. Д… вагай звено 8 цент… ургуулжа, «Сортсемо… хиин Буряадай б… пунктын зүгһөө 300 … гөөр шагнагдаа һэн.

Һүүлэй 20 жэлэй … «Байкал» племхозой … бын отделениин бри… раханцевагай звено … корнеплодуудай бо… дой эдеэнэй үрэһэ у… тула ехэ оролдолго … горитой амжалта туйл… на. Энэ хүдэлмэри… хүндэ хүшэр байбашье… абаха тусхай байра … дээгүйшье һаань, эд… һээ жэлдэ ехэ үрэһэ … абана.

Манай республикын … лиин эрхэ байдалда к… жэ гибриднэ брюкв… ургуулжа болохо бай… үрэһэ ургуулха тари… гектарһаа бага бэшэ … хэжэ, гектарай 5 цент… һэ абажа шадаа һаа, р… кынгаа ажахынуудые … тэ ургамалай үрэһө… хангажа болохо бай… ургуулха гэжэ шиид… хынууд тэрээндэ нам… шо һайса бэлдэхэ үн…

Л. МУНГА…
«Сортсемовощ» …
Буряадай б…
пунктын а…

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ку… гамалай үрэһэндэ … эдеэниинь эшэтээ х… на.

ЛЕНИНИЗМЫН ЗАМААР

[Ле]НИН БА МҮНӨӨНЭЙ ДЭЛХЭЙ"

[З]АЛУУШУУЛАЙ УЛАСХООРОНДЫН СЕМИНАР

...тулай холбоон, залуу-
...шүүе коммунизмда оро-
..., коммунизмда hураха
...ёбlад жэлэй саана,
... III съезд дээрэ Лени-
...рүүн хэлэhэн энэ за-
... hүргэгдэжэ байhыень
...яхан болгошо залуу-
...ласхоорондын семинар
...тэа эли тодоор хараа,

...й залуушуул болон
...й 100 гаран эмхиин
...ы «Ленин ба мүнөөнэй
...хэ нэрлэгдэhэн уулзал-
...ма.

...ой түлөөлэгшэдэй энэ
... hаhаа залуушуулай
... мүнөөнэй түрүү үзэл
... ехээр ээлжэ бай-
... hоноор харуулба.
... бэрсэг дэлхэйн түг
..., басагадай замайнь
...үүр, дэлхэй ба обще-
... ухээр шэнжэлхы
...гожо тэдэндэ олгохо
... хэсэл болоно. «Хо-
...» политическэ мэ-
...ые буржуазна ном-
... hоор мэдэрхэ баа-

...Ленинэй захяа заабари
... түлөө тэмсэhэн совет
... табин жэлэй тэмсэ-
...шэлтэйнь семинарта
... тон анхаралтайгаар

...ленинс байгуулагша
... ажабайдал, ажал
..., марксизм-ленинизм
... hургаал тухай лени-
..., Волгоград, Рос-
..., Киев, Ереванда дэл-
...уулай түлөөлэгшэдэй
..., «Залуушуулай дун-
...истско-ленинскэ теори
... тула залуушуулай
...оонуудай ябуулдаг
... дүй дүршэл» гэhэн
... хэрэлдөөн программа-
... байна.

... суглаануудайнь дүү-
...нарта хабаадагшадай
... АПН-эй корреспон-
...даха, семинар тухай,
... түрэhөөр 100 жэ-
... хэлэй нютагууд-
... хабаха байhан тухай hа-
...рэжэ үгэхыень гүй-
... Тэдэнэр ингэжэ ха-

... ЗУЙ ЛИЕН, УРДА
... СҮЛӨӨРҮҮЛХЫН
...СЭГШЭ ЗАЛУУШУУ-
...ЦИАЦИИН ЦК-гай ГЕ-
... СЕКРЕТАРЬ:
... Вьетнамай патриодууд
... урхэн соогоо хадуун
...дадаг гэбэл, үнгэ-
...дал болохогүй. Ок-
... революциин вождиин
... 100 жэлэй ойе нэрэтэй
... угтахаар бэлдэжэ
... эмхинүүдтэ Ильи-
...ууд ба намтартай
... танилсанад, марк-
...скэ теориин асуу-
... семинарнууд зарлаг-
...уушуулда зорюулаг-
...нинэй зохёолнууд
... ажал ба тэмсэлэй хү-
...болодог. Ээзмдэгдэhэн
...най нюуса кружогууд
...най, залуушуул Ле-
... зохёолнуудые үзэнэ.
...шигуудай ябуулгын
... тухай мүнөө хүсэд
... шадахагүй бай-
..., тэдэнэй эрэлхэг ха-
...тайнь хамаг зоной

дуулаха, мэдэхэ сагай hаяар ерэхэ байhанда этигэнэб.

Америкын интервентнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдээ манай арад улам улам ехэ амжалта туйлана. Зоболонто эхэ оронойнми газар дайдын табанай дүрбэн хубинь Национально-сүлөөрэлгын фронтын хинамжа доро абтанхай. Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын революционно правительствын байгуулагдаhаниинь патриотическа хүсэнүүдэй шухала илалтын гэршэ болоно. Залуушуул эхэ оронойнгоо сүлөөтэ байдалтай, бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябана. Ажал ба тэмсэлдээ туйлаhан амжалтамнай Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн угтамжада хубита нэмэри боложо орохо гээд манай ороной залуушуул зүйтэйгөөр тоолоно.

Сэсэн бодолтын ба революционерэй мүнхэ сургал hургаалые бүмбэрсэг дэлхэйн олон ороной залуушуулай ехэтэ hонирходогынь «Ленин ба мүнөөнэй дэлхэй» гэhэн, Москвадахи семинар дээрэhээ хүсэд ойлгожо абааб. Совет залуушуулай, бүхы түбинүүдэй залуушуулай эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй хани ёhоной дэмжэлгэ, талархалгадань Вьетнамай түлөөлэгшэд, бидэнэр дахинаа хүртэбэбди.

КАРЛОС СЕРДА, ЧИЛИИН КОММУНИС ЗАЛУУШУУЛАЙ ХОЛБООНОЙ ЦК-гай ГЭШҮҮН:

— Мүнөө жэлэй сентябрьhаа 1970 оной апрель хүрэтэр комсомолдо абтаhан хүбүүд, басагад залуушуулай ленинскэ наборойхид гэжэ нэрэтэй болохо юм. hал Сантьягода боложо үнгэрhэн манай холбооной VI съездын гаргаhан, бүхы дэлхэйн ажалшадай вождиин түрэhөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай шиидхэбэри дотор ингэжэ хэлэгдэнхэй:

Чилиин комсомолой 35 жэлэй ой сентябрьда тэмдэглэгдэхэдэнь, агуу Ленинда зорюулагдаhан митингнүүд ороной олон городуудта болохо юм. «Ленин ба империализмда эсэргүү тэмсэл» гэhэн семинар октябрь соо зарлахаар түсэблэнэбди. «Залуушуул империализмые гэмнэнэ» гэhэн нэрэтэйгээр жэлэй hүүл болотор Чилиин комсомолой ябуулха кампаниин нэгэ хубинь тэрэ семинар байха зэргэтэй. Эгээл энэрхы хүндэ— Ленинда зорюулагдаhан картинануудай кинофестиваль ноябрьда үнгэргэхөөр бэлдэжэ байнхайбди.

Манай ороной түрүү залуушуул хамагай үнэн hургаал—марксизм-ленинизмые шудалха гэжэ улам ехээр оролдоно. Залуушуулай коммунис холбооной ургалта дурсагдаhан ушарые эли тодоор гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, 1966 ондо V конгрессэй болоhонhоо хойшо мүнөө хүрэтэр эмхиин зэргэ гурба дахин нэмээ. Мүнөө Чилиин комсомолой гэшүүдэй тоо 20 мянгада хүрэжэ, ороной залуушуулай хүдэлөөнэй гол хүсэниинь болонхой.

Ленинэй hургаал заабаринуудые шудалха хэрэгтэ анхарлаа ехээр табигшабди. Ахамад нүхэд-коммунистнууд, партиин хэблэгдэмэл орган «Эль Сигло» газетэ энэ шухала хэрэгтэмнай ехэ дэмжэлгэ үзүүлдэг. Тусхай семинарнууд дээрээ марксистско-ленинскэ теориин асуудалнуудые шэнжэлэн шудалдаг, тэдэнээ мүнөөнэй байдалтай, манай тэмсэлэй эрилтэнүүдтэй холбодогбди.

Манай политическэ хэшээлнүүдэй зарим темэнүүдые абажа үзэбэл: «Ленин ба Латин Америка», «Революционно хүдэлөөндэ хүдэлмэришэн ангиин дүүргэхэ үүргэ тухай Ленинэй hургаал», «Ленин залуушуул тухай» гэхэ мэтэ болоно.

Московско уласхоорондын семинарта хабаадахадаа ехэ юумэ ойлгожо абааб. Эндэхи социалис байгуулалтада Ленинэй hургаалай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байhыень, совет общестын бүхы байдалда Ленинэй мүнхэ сургалай нэбтэрэн бэелhыень совет газар дээрэ харааб.

ДОНИС ХРИСТОФИННИС, ЭДОН-ой (КИПР) ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ:

— Демократическа залуушуулай эмхидэ—ЭДОН-до оронон Кипрэй түрүү хүбүүд, басагад холбоонойнгоо ээлжээтэ, XV съездэдэ суглараа. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо ургэнөөр бэлдэхэ тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

Совет гүрэнние эмхидхэн байгуулагшын ажабайдал, ажал ябуулгада зорюулагдаhан тусхай семинарые ойн баярай урда тээ үнгэргэхөөр бэлдэжэ байнабди. 1970 оной апрель—май hаранuудта ЭДОН-ой нютагуудтахи бүхы эмхинүүдтэ Ленинскэ тусхай суглаанууд үнгэргэгдэхэ, фотовыставкэнүүд эмхидхэгдэхэ, Владимир Ильич тухай документальна, уран hайхан фильмүүд харуулагдаха. hайндэрлэлгэдэ манай уряалаар Советскэ Союзhаа залуу артистнууд ерэжэ хабаадалсаха.

Уласхоорондын пролетариадай вождьдо зорюулагдаhан гү, али мүнөөнэй байдалда тэрэнэй hургаалай үзүүлжэ байгаа нүлөөе харуулhан нээмэл конкурс Кипрэй ба бусад оронуудай залуу поэдүүдэй, композиторнуудай, уран зураашадай, скульпторнуудай дунда ойн баярай жэлдэ ЭДОН соносхохо юм.

Манай эмхиин арбан жэлэй ой мүнөө жэлдэ гүйсэхэ. Залуушуулай бүхэкипрэй фестивалине энэ ойдо зорюулан үнгэргэхэ гэжэ ЭДОН шиидэбэ. 1500 хүбүүд, басагадай hайндэрэй жагсаалаар тэрэ фестиваль нээгдэхэ юм. Транспаратнууд ба уряанудые бариhан мотоциклистнууд ба велосипедистнүүд хойноhоонь гараха. Вьетнам арадай тэмсэлые талархажа байhанай тэмдэг болгон, жагсаалда хабаадагшадай зарман Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын сэрэгүүдэй формо үмдөөд гараха. Фестивалиин программа Грециин мэдээжэ композитор ба патриот Микис Теодоракисай дуу хүгжэмөөр тэмдэглэгдэхэ байха.

Түгэсхэлдөө Ленинскэ комсомолдо ЭДОН-ой ЦК-гай ба холбооной бүхы гэшүүдэй зүгhөө аха дүүгэй баяр дамжуулхые хүсэнэб.

Интернационализмын түгые дээрэ үргэжэ ябахыемнай, жагсаал зэргэнүүдыемнай бутаргаха арга лайсадта ба урбагшадта олгохогүйе Ленин манда заадаг байгаа. Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай үетэнтээ, бүхы дэлхэйн түрүү залуушуултай хамта манай олтирогей залуушуул Ленинэй захяа заабари, hургаалые наринаар сахилсаха.

(АПН).

Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз томохон ажахынуудай тоодо ородог. Хонишодой отаранууд дээгүүр ябагдажа, малшадай ажал хүдэлмэри, ажаhуудалтайнь танилсагдаа hэн.

Үшөө эртэ байхада, маниие hуулгаhан машина тала, гүбээ дээгүүр хотиролдон ошоhон харгыгаар зүрыэ гүйнэ. Ябажа харахадаа тус колхозой бэлшээриин баян газартай байhыень хүрэhөөр ойлгохоор. Үшөөтэйн зүүн тээхи үндэр добые дабажа, урагшаа ороходомнай, тала бүрхөөhэн hүрэг hүрэг хонидой бэлшэн ябахань холоhоо харагдаба. Мантай суг ябаhан колхозой ахалагша ветеринар дуугай hуутараа, ингэжэ хөөрэбэ:

— Доболиг, талархуу газарнуудта хонидоо гаргажа адуулнагүйбди. Гол газарай ногоон соо мүнөөдөо бэлшэнэ. Зунай халуунда хёрбоhологдоhон ногоон hүүлэй бороодо дахин hуга гаража эхилээ. Хүдөө газарай ногоон шэмэтэй байдаг. Намарай элдин сагта таллуулхабди. Шахан тарлуулагдажа байhан хонидоо тарянай hуурида оруулжа бэлшээхэ түсэбтэйбди.

— Малшадай ажаhуудал ямар бэ?—гэжэ hонирхогдобо.

— Энэ бэеэрээ харахамнай гээшэ. Юрэдөө, дан үлүүсэ hайрхажархиха юумэн үгы даа,—гэжэ үсөөхэн үгөөр тэмдэглэбэ.

Үглөөгүүр колхозой правлениин урдахана автолавкын наймаалагшадтай уулзажа хөөрэлдэhэмнай hанаанда оробо. Цырен-Дулма Жамбаловна Будажапова арба гаран жэлэй туршада наймаанда хүдэлжэ, эhила дүй дүршэл ехэтэй наймаалагша гэжэ алдаршанхай. Нүхэрынь жолоошон. Үшөөтэйн сельпогой энэ автолавка малшад дээгүүр графигайнгаа ёhоор ябадаг гэжэ элирүүлэгдээ. Гэбэшье, hара бүриингөө түсэбые дүүргэжэ биранагүй. Юундэб? гэhэн асуудал хүрэhөөр гарана ааб даа. Нүхэр Будажапова ингэжэ тайлбарилна:

— Хамта 70 отара, гүүртэнүүд дээгүүр ябадагбди. Хүн зоной абаха юумэн гол түлэб бии. Сай, дабhан, үнэтэй бүдөөр оёгдоhон хүбсаhанууд, сабхи, хүүртигүүд—эдэ бүгэдөөр hүүлэй үедэ таhалдажа үзөөгүйбди. Тиигэбэшье ноhоор нэхэгдэhэн хүбсаhан, hайн hайн туфли, ботинканууд, ретузэ оройдоошье ерэдэггүй шахуу. Малшадай хэhэн захилай 30 процентнь лэ арай шамай дүүргэгдэ болодог. Энэ асуудалаар сельпогой түрүүлэгшэдэ ходо хандагдадаг гээшэ. Тэд мүртэй үрэ дүн үгы даа. hанаhанда хүрэдэггүй.

Сельпогой түрүүлэгшын бага анхарал хандуулдаг, боломоор хэмжээ абадаггүй байhаниинь халагламаар.

Наранай халуунаар шаража эхилhэн үеэр Хорбогой отара хүрэбэбди. Эндэ Цыден-Еши Сандипов Евдокия Дашиева хоёрой отара байдаг. Нүхэр Сандипов хоёрдохи жэлээ хонидо хүдэлнэ. 770 толгой түлгэ харууhалдаг. Яhала тарганууд. Оролдосотой hайнаар хүдэлдэг хүн гэжэ хөөрэлдөөд байхада ойлгосотой болоодхино. Зуhаланайнь гэр багахан. Олон үхибүүтэй тула зунай сагта гэрэйнгээ хажууда майхан татаад байдаг. Манай асуудалда иимэ харюу үгөө hэн:

— hамгантайгаа хамта хониндо ябадагби. Түлгэнүүдээ таргалуулжа абахын түлөө хүсэ шадалаа гамнадаггүйбди даа. Үнгэрэгшэ зунай туршада нүүдэл кино нэгэ хэды дахин харуулагдаа hэн. Автолавка ябадаг, hарадаа нэгэ дахин хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжые хангадаг машина аймагhаа ерэдэг. Бага сага хубсаhа хунар оюулдаг байнабди. Колхозой мэргэжэлтэд ябахадаа хааяа хөөрэлдөө хэжэ, hүүлэй hонинуудые дуулгажа байдаг. Тиигэбэшье бидэ, хонишод, бурьялан байhан ажабайдалhаа үшөөл холодонобди. Юуб гэхэдэ, захил хэhэн газетэ, журналнуудаа нэгэтэшье саг соонь абажа үзөөгүйбди. Недели болоhон хойно хүргэгдэдэг, үгышье hаа, өөhэдөө колхозойнгоо түб ошоходоо асардаг зааншалтайбди. Энээн дээрэhээ болоо, газетэ, журналнуудые зарим нэгэн хонишод захихаяаш болишоhон байха юм.

Нүхэр Сандиповай энэ тон зүб ажаглалтань гансахан энэ отара дээрэ үзэгдэнэ бэшэ. Ехэнхи отаранuудта иимэ байдал тохёолдонхой. Дымбрыл Дашиевай отарада хүрэжэ гараял даа. Энэ нүхэрнай 900 толгой хони харууhалжа байдаг. Бүрдэнэй энэ отарынхид бүхэли зунай турша соо нэгэшье удаа кино харагүй, элидхэл, хөөрэлдөө шагнаагүй байшоо. Газетэ бэлэл абанагүй. Транзисторна приемниктой нэрэтэй. Гэбэшье батарейгүй, үнинэй хүдэлнэгүй. Цырен Абашеевтэн баhал иимэрхүү байдалтай, газетэ, журналнуудаа асархаяа нэрбэр колхозой түб ошодог. Эндэхи отарын зуhаланайнь гэрэй хушалта муу. Бороодой шангаханаар орохоор дуhалхаяа забдадаг.

Тэбдэгшын отара хабшал хадын хоорондо оршодог. Эндэ ажаhуудаг хонишодые хангалга hайн гэхын аргагүй. Тэдэнэй захиhан газетэ, журналнууд саг соогоо абтагдадаггүй, нүүдэл киношье ерэдэггүй, элидхэл, хөөрэлдөөншье үнтэргэгдэдэггүй байха юм.

Эдэ бүхы дүтүү дунданууддаа усадхаха талаар колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, парткомой зүгhөө зохисотой хэмжээнэй абтадаггүй байhаниинь халагламаар. Энээн тухай hайса бодожо үзэхөөр саг ерээ бэшэ гү?

Ц. ХАМАЕВ,
манай корр.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

УСАДХАГДААГҮЙ ДУТАГДАЛНУУД

Семен Будажапович Унтанов Үдын модо урадхуулгын контородо хэдэн жэлэй туршада технорутаар ажаллана. Эдэбхитэй бэрхэ энэ зөлуу хүн hаяхан КПСС-эй гэшүүн болоо юм. Семен Унтановай даадаг участок hараhаа hарада даабаря үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Унтанов ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

4-5 дахи УУЛЗАЛГЫН УДАА

Шатар

Шатараар СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй 4-5-дахи уулзалганууд болоно үнгэрбэ. 4-дахи уулзалгада Полугаевский Аверкиние диилээ. Платонов Балашовто илагдаба. Игорь Зайцев — Гипслис, Гуфельд — Фурман, Либерзон — Таль, Лутиков — Тукмаков, Савон — Александр Зайцев, Холмов — Петросян, Геллер — Васюков гэгшэдэй наадан тэнсэлгээр дүүрэhэн байна.

Смыслов—Штейн, Тайманов—Купрейчик гэгшэдэй уулзалганууд түгэсхэгдөөдүй, хойшолуулагдаа. Духовицкий наадаагүй, сүлөөтэй байгаа.

* * *

5-дахи уулзалгада, Жуховицкий Полугаевскидэ шүүгдээ. Александр Зайцев Лутиковые, Петросян Савонине илаа. Фурман — Смыслов, Таль—Гуфельд, Васюков—Тайманов, Штейн—Холмов, Гипслис — Либерзон, Аверкин — Игорь Зайцев, Балашов — Геллер, Тукмаков — Платонов гэгшэдэй партинууд тэнсэлгээр дүүрээ.

(ТАСС).

ГУРБАДАХЯА ХОЙШОЛУУЛАГДАБА

Польшын Люблин хотодо эхэнэрнүүдэй бүхэдэлхэйн шатарай олимпиада боложо байнхай. Эндэ наадажа байhан Асенова (Болгари) Гаприндашвили (СССР) хоёрой эхинэй уулзалга гурбадахяа хойшолуулагдаба. Энэ үе соо шатаршадай мүрысөөнэй гурбан уулзалга түгэсөө Манай команда Югославиин суглуулагдамал командые 2:0 гэhэн тоотойгоо илаа. Гаприндашвили Штадлерые, Александрия — Конарковская — Соколовае шүүhэн байна.

Үнгэрhэн наадалгада Англи—Румыни (1:1). Бельги—Чехословаки (0:2), Ирланди — ФРГ (0:2) командануудай уулзалганууд болоо.

Нэгэдэхи, хоёрдохи уулзалгын хойшолуулагдаhан наадануудай түгэсхэлдэ Голландиин шатаршан эхэнэрнүүд ФРГ-эй командые 2:0 гэhэн тоотойгоор илаа. Румыниинхид данинхидые 1,5:0,5, Польшын команда Голландиин шатаршадые хүн лэ тиимэ тоотойгоор шүүhэн байна.

Мүнөө СССР-эй болон Чехословакиин суглуулагдамал командануудтус бүри 5 очкотой түрүүлжэ ябана. Тиигэбэшье манай шатаршад нэгэ хойшолуулагдаhан партитай.

(ТАСС).

„Буряад үнэндэ" бэшэhэнэй hүүлээр

«ХЭЗЭЭ hАЙЖАРХА БИБЛИОТЕКЭБ?»

Иимэ гаршагтай статья манай газетын июлиин 22-ой номерто толилогдоhон юм. Статья соо Хэжэнгын аймагай хүүгэдэй библиотекэдэ ороходо, хүнэй hанаа үнөө зобоомо тулюурхан байдалтай байдаг гэжэ хэлэгдээ hэн. Үбэлэй үедэ түлээгээр хүсэд хангагдадаггүй дээрэhээ, библиотекэ hараар хаалгатай байдаг юм. Жэшээнь, 1968 оной, мүн энэ жэлэй үбэлэй хүйтэн үдэрнүүдтэ тус библиотекэнь хаалгатай байhан юм. Энээнhээ гадна, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд ходо hэлгэгдэнэ. Т. Ч. Жимбеевагай амаралтада байhанhаа болоно, тушаалдаhан хүнүүд ажалда абтаа. Энээнhээ болоно библиотекын номуудай каталог, картотекэнүүдынь буруугаар зохёогдоно.

Дурсагдагша статья соо хэлэгдэhэн баримтанууд буята зүб. Үбэлэй үедэ хүүгэдэй библиотекын таhалгаряагүй нээлгэтэй байхынь тула намар-үбэлэй үедэ хүсэд хүрэхэ түлеэн бэлэн болгогдоhон байна. Библиотекые даагша Т. Ч. Жимбеевагай амаралтада байhанhаа болоно, тэндэ хүдэлмэрилхэ тусхай мэргэжэлтэй хүн олдодоггүй байhан юм. Мүнөө тус библиотекые даагшаар культурын институтда заочноор hуралсадаг студентка ажаллана. Библиотекын ажалайнь сагай хубилгагдаhанhаа хойшо уншагшадай тоо олошороо гэжэ Хэжэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Сангадиев манай редакцида мэдээсэбэ.

«ХУЖАРАЙ КЛУБ ХООhОН»

Иимэ гаршагтай корреспонденци манай газетын июлиин 5-най номерто толилогдоhон юм. Корреспонденци дотор Захааминай аймагай Хужарай соёлой байшан ажалшадай дунда соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулнагүй. hүүлэй үедэ эндэ гансал кинокартина харуулхаhаа бэшэ, лекци, хөөрэлдөөн, зүжэг наадан, ёохор үнгэргэгдэхэеэ болинхой гэжэ хэлэгдэhэн байгаа.

Статья соо хэлэгдэhэн баримтануудые шалгажа үзэхэдэ, сүм тодороо. «Хужарай клуб хооhон» гэhэн корреспонденци Дүтэлүүрэй сельскэ Соведэй сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, Хужарай соёлой байшангые даагша Б. Г. Цыреновтэ шанга hануулга хэгдэбэ гэжэ Захааминай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Федоров манай редакцида мэдээсэhэн байна.

... телеграф ... хилын ... хаанаhаа ... радио

...ы забастовконууд ...ээр болоно

...(ТАСС). Сентябриин 11-дэ ... дотор металлургическа, ...ралгын заводууд хүдэ-...ий гурбан томо профсо-...ай соносхоhон ниитэ ... 21 часай забастовкодо ...тэй хүн хабаадаа. ... 12-то ниитэ нацио-...асай забастовкодо 900 ...ашад хабаадаа. Тэдэ-... шэнэ хэлсээ баталха ... хэнэ.

...ҮРЭНЭЙ НУГАДАХИ БАЙДАЛ

...(ТАСС). Сентябриин 10-...ой болоhон хойно нордан ... сэрэгүүд Нордан мүрэ-...hаа урда урдаhаа шан-...даа гээд Норданиин ко-... түлөөлэгшэ мэдүүлээ. ... буудалдаа зогсооходо ... хэрэгсээнгүйгөөр Маха-...ния шадар байрлаhан ...үүдые гринвичэй са-... миномёдоор буудаа. ... байхада Захрат Ан-...рай нордан постые из-... 105 миллиметр калибр-...түүдаар буудаа. Нор-... хохидолдо ороогүй.

Франциин түмэр замшад забастовко хэнэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин баруун ба баруун-урдахи районуудта түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй — локомотивуудые жолоодогшодой ба машинистнуудай забастовконууд болоно байнхай.

Транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эрхэ байдал hайжаруулха тухай профсоюзуудай эрилтэнүүдые хангахаhаа түмэр замуудай национальна бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй ба правительствын түлөөлэгшэдэй арсаhан тухай мэдээжэ болоходонь, сентябриин 10-най үдэшэ Ниццын деподо забастовко эхилээ. Нүхэдтөө талархалай тэмдэг болгон, ажалай хүндэ хүшэр эрхэ байдалые буруушаан, Авиньоной машинистнууд мүн лэ забастовко хээ.

Забастовконуудай эхилhэн тухай түрүүшын мэдээсэлнүүдэй hүүлээр Франциин бусад городуудта транспортын хүдэлмэрилэгшэд ажалаа зогсоогоо. Марселиин, Дижоной, Ренный, Клермон-Ферранай, Ла Рошелиин, Лионой түмэр замшад, тэрэшэлэн Парижай районой тус тус депонуудай хүдэлмэрилэгшэд забастовко соносхоо.

Франциин имагтал Дундада далайн районда бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 80-hаа 95 хүрэтэр процентнь забастовко хэнэ.

ОАР-ай авиациин добтолго

КАИР. (ТАСС). Израилиин зүгhөө ээрхэг түримхэй ябуулга таhалгаряагүй хэжэ байhандань харюу болгон, Египедэй авиаци сентябриин 11-дэ Суэцкэ каналай зүүн эрье шадар Израилиин сэрэгүүдые гурба дахин добтолоо.

МЕН агентствын дамжуулhан, ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын мэдүүлгэ соо ингэжэ хэлэгдэнэ: Египедэй авиациин түрүүшынь добтолго Израилиин ракетнэ, радарна түхеэрэлгэнүүдтэ, мүн Суэцкэ каналай түбэй ба хойто хубида байhан сэрэгүүдтэ эсэргүү шэглүүлэн бэелүүлэгдээ. Хоёрдохи добтолгын үедэ Суэцкэ каналай зүүн эрье шадар, Рас Мессаллын районда израиль сэрэгүүдые бомбодоо. ОАР-ай авиаци каналай хойто хубида байhан Израилиин сэрэгүүдые, ехэ буунуудай позицинуудые, hомо хэрэгсэлнүүдэй складуудые. Израилиин машинануудай колонные гурбадахи добтолгынгоо үедэ бомбодоо.

Бундесвер «хүсэеэ харуулна»

БОНН. (ТАСС). Бундесверэй «Ехэ дойбод сохилго» гэжэ нэрэтэй hуралсалай болоно байhан районда США-гай армиин штабай начальник генерал Уэстморленд ерээ. Урда Вьетнамдахи американ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагша урда тээнь байhан Уэстморленд ФРГ-гэй обороны министр Шредер ба НАТО-гой бусад дээдэ тушаалта сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта эдэ маневрнуудые шалгаха байна.

Тиихэдэ «Ехэ дойбод сохилго маневр бүри ехэ үргэнөөр болоно байнхай. Баруун Германиин Гессен, Доодо Саксони, Хойто Рейн-Вестфали гэжэ газар нютагуудта болоно байнхай.

Канцлер Кизингерэй засагые барижа байhан сагта тон ехээр «хүсэ харуулhан» ябадал болоно гэжэ эдэ маневрнуудые шэнжэлэгшэд тоолоно. hуралсалай харата муухай шэнжэтэй байhыень эдэ маневрнуудай ГДР-эй хилэдэ дүтэ болоно байhан баримта гэршэлжэ үгэнэ.

Баруун Германиин хэблэлэй мэдээнэй ёhоор, эдэ hуралсалнууд сентябриин 12 хүрэтэр үргэлжэлхэ, тэрээндэ 65 мянга шахуу солдат ба офицер, тэрэ тоодо американ армиhаа ба НАТО-гой бусад армиудhаа 10 мянган хүн, 15 мянган бронетранспортёр, танк ба автомашина хабаадана. Мүн Америкын ба Баруун Германиин 160 самолёт, 104 вертолёт hуралсалда хабаадалсана.

Колорадада газар доро ядерна тэhэлэлгэ хэгдэбэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Колорадо штадта сентябриин 10-да газар доро ядерна тэhэлэлгэ хэгдээ. Байгаалиин газай томо уурхайе нээхэ зорилгоор хоёр километр үлүүтэй түнзэгыдэ ядерна түхеэрэлгэ тэhэлэгдээ. Тэhэрэлгынь хүсэн 40 шахуу килотонно болоно. Энэ хадаа Японой Хиросима город дээрэ 1945 ондо хаягдаhан американ атомна бомбоhоо хоёр дахин ехэ хүсэтэй.

Хожомоо олзо оруулхабди гэжэ тоолодог дээрэhээ «Острэл ойл» компани тэhэлэлгэ хэлгэтэй холбоотой бүхы шахуу гаргашые бэедээ даааhан байна. Гаргашань ниитэ дээрээ долоо миллион үлүүтэй доллар болоhон байха юм.

Тэhэлэлгын хойшолонгуудhаа түбэгшөөн айhан штадай хүн зон энэ түбэгтэй туршалга хэхэhээ арсаха эрилтэ шангаар хэhэн байгаа. Тэдэнэр айха түбэгшөөхэ ёhоорол түбэгшөөhэн байгаа даа.

Тэhэлэлгын hүүлээр хайша хайшаа 80 километр хүрэтэр таба хахад балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлөө. Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэhэнэй ёhоор, тэhэрэлгэhээ уламжалан, Колорадо штадай зарим hуурин газарнуудта hандарал болоо. Тэhэрэлгын хэгдэhэн газарhаа 16 тухай километртэ оршодог Коллбран городто электрын хүсэ дамжуулдаг түхеэрэлгэнүүд hандаргагдаа. Гранд-Вэлли городто хэдэн байрын гэр, тэрэшэлэн почтын байшан hандараа.

«Тэhэлэлгэhээ уламжалан, мүнөөдөө радиоактивна бодосуудай горитойгоор тараhан ушар үзэгдөөгүй» гээд атомай хүсэнэй талаар комисси мэдээсээ. Гэбэшье мэргэжэлтэдэй hанамжын ёhоор, «радиоактивна бодосууд хожомоо таража болохо байна».

Аюултай туршалгануудые үнгэргэлгые буруушааhан демонстрацинууд Денвертэ (Колорадо штадай ниислэл) тэhэрэлгын hүүлээршье үргэлжэлhөөр. Даб дээрэхи мэдээнэй ёhоор, буруушаалгын демонстрацида хабаадаhан хэдэн хүн арестовалагдаа.

КУБЫН РЕСПУБЛИКА. Гавана хотын оршон тойронхи газарта кофейнэ модонуудые тарилга эхилээ. hүүлэй хоёр жэлэй туршада 20 миллион хэhэг залуу модод hуулгагдаа. Тэдэнэй 4 миллион гараниинь байгша ондо түрүүшынгээ үрэ үгэхөөр хүлеэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: кофиин модонуудые hуулгалга болоно байна.

ПРЕНСА ЛАТИНА — ТАСС-ай фото.

ДУЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

БАГШАМНИ, МИНИИ БАГША...

(ДУРСАЛГА)

hаяхан би багшаяа хаража зүүдэлээб. Ленинэй гудамжаар дээшэлжэ ябатарни, урдаhаамни ябаба. Би айхабтараар баярлаад, урдаhаань гүйбэб. Хүлни юундэшьеб тушалдана. Тиигэбэшье хажуудань хүрэжэ ошобоб.

— Бэла Бадмаевна сайн байна! Хаапаhаа гээшэбта?— гэжэрхибэб. Багшамни урдаhаам харахадаа, намайе танибагүй хэбэртэй, харюу хэлэнэгүй. Би тиитэрээ хубилаа гээшэ аалби? Юундэ багшамни намайе танинагүй гээшэб? Үгы, багшамни табин зургаан ондо наhа бараа hэн гү даа? Үгы, тиигэхэ ёhогүй байгаа. Ондоо хүн наhа бараhан байха.

— Бэла Бадмаевна! Юундэ намайе танинагүйбта?— гэжэ айхабтар шангаар дуугараад hэришэбэб. hэрин гэхэдэм, хажуудам хэншье үгы. «Энэ ихэдээ юугээ зүүдэлбэ гээшэбиб?..» гэжэ гайханаб. Тиигээд тэрээндэ заалгажа эхилhэнээ hанаадхибаб.

...1950 он. Хүдөө нютагуудта долоон класс дүүргээд, педучилищида орохын тула шалгалта дабажа, тэндэ абтаhан эдирхэн хүбүүд, басагад сентябриин нэгэндэ суглараа hэмди. Айхабтар ехэ «студентнэр» болоhон лэ зон—бидэ гуурhа, дэбтэршьегүйнүүд, энэ гэхэ номшьегүйнүүд сугларжа байhанаа мүнөө hанахада, тон лэ энеэдэтэй агша. Өөрыгөө наада барихаар. Хайшан гээд училищида ном үзэхэмнай гэжэ hанаhан зон аабибди...

Хэнхо жэнгирбэ. Тон лэ hургуулиинхидал адляар жэнгирбэ. Өөhэд өөhэдынгөө таhагуудта тарабабди. Багша орожо ерэбэ. Гартань ном, классай журнал. hургуулиин журналhаа заахашье ондоо бэшэ даа. hэ, дахин hургуулидаа hурахамнай гээшэ гү? Ямар hонин юм? Түрүүшын багша гуурhа, дэбтэргүй байhандамнай, маниие зэмэлэд гэбэ. Арайханшье гэжэ дүшэн табан минутаяа үнгэргөө бэлэйбди.

Тиигээд лэ хэшээлнүүд хойно хойноhоон hубариба. Ороhон лэ багшанар зэмэрхэлдэхэ юм.

Табадахи хэшээл—түүхэ. Набтаршаг аад, маряагүйхэн, сэбэрхэн шарайтай эхэнэр багша шумууhанаар гэшхэлээд орожо ерэбэ. hард лэ бодоодхибобди.

— Сайн, хүбүүхэдүүд, басагахадууд!— гэбэ.

Тэрээнэй тон хүхюугээр мэндэшэлхэдэ, бидэнэй зосоо наран гарахадал гэжэ:

— Сайн!— гээд нэгэ хүн шэнги эбтэйгээр харюусаа hэмди.

— hуугты даа,— гэжэ тэрэ багша хэлэбэ.— Би танда түүхын хэшээлнүүдые хэдэг байхаб. Нэрэмни Бэла Бадмаевна. Обогни—баhал Бадмаева. Зай, багша болохоёо ерээ ха юмта даа. Эжы, абанараа hанажа, досоотнай бүтэшөөд, hанаандаа hурниихадашоод лэ hууна гүт, али бараг гү?

— Бараг даа,— гэжэ бидэ энеэлдэн хэлэбэбди.

— Бараг hаа, болоо гээшэл даа. Багшын hургуулида hурахаяа ерэhэн аад, мүнөөнhөө гэрээ hанаха болоо hаа, бүтэхэгүй юм ааб даа,— гэжэ Бэла Бадмаевна хэлээд, түрүүшын темэ соносхожо, хэшээлээ эхилээ hэн. Тэрэнэй хэшээл hөөл hонирхолтойгоор, ехэл түргөөр үнгэршөө.

Бэла Бадмаевна түрүүшынгээ хэшээлhээ эхилжэ, багшын ажалда бидэниие оюун бодолоймнай талаар бэлдэгшэ hэн. Түүхэ зааха онол арга үшөө үзөөдүй байгаа ха юмбибди. Хаанашье: хэшээлдээшье, ажаглалгын практикадашье ябахадамнай, Бэла Бадмаевнагай заабари үнэтэйгөөр hанагдаха.

Тэрэ гансал багша бэшэ, эгэшэ нүхэр, эхэ мэтээр бидэндэ хандагша hэн. Тиимэл хадань, хүн бүхэн хамаг баяраа, уйдхар гашуудалаа Бэла Бадмаевнатай хубаалдагша hэн.

Хоёрдохи курсада hуража байхадамнай, заочно отделениhээ Ц. гэжэ нүхэр мантай hурахаяа ороо hэн. Тэрэ нүхэр дайнай hүүлэй хүшэр жэлнүүдтэ очноор hуража байтараа, хүдэлхөөэ ошоhон байгаа. Бэла Бадмаевна тухай бидэндэ нэгэтэ иигэжэ хөөрөө hэн: «Хилээмэнэй карточкаар абаhан юумэн хор-хомхи байха. Гэдэhэнш үлдэхэ. Заримдаа хоёр сүүдхэ соо шүдэндөө торохо юумэ эдингүй шахуу ябаха саг тудалдаха. Тиимэ үенүүдтэ шадалшни бууража, хамтынгаа байрын хүйтэн таhалгада ерээд лэ, уруугаа хараад лэ хэбтэшэхэш. Тиигэжэ хэбтэхэдэш, Бэла Бадмаевна орожо ерэхэ. Өөрөө хамтын байрын нэгэ таhалга эзэлжэ байдаг hэн. Орожо ерээд:

— Э-ээ! Баhал хүхэрэлдэшэбэ гүт? Эдихэ юумэтэй гүт?

— Үгы...

— Бодогты. Манайда ошоё,— гэжэ хэбтэжэ байгшадые бултыень бодхоогоод, таhалгадаа дахуулжа абаашаха. Булайхан түргөөр сай бусалгаад:

— Битнай таанараа тоhотой хилээмээр хүндэлжэрхиhүү,—гэжэ байгаад лэ, хилээмэ зүhэжэ, маргарин турхеэд, сай хэжэ үгэхэ. Өөртэнь юун тиимэ үлүү юумэ байха hэм. Баhал карточкаар хилээмээ абадаг hэн ааб даа. Нэгэ-нэгэ зүhэмэг хилээмэ халуун сайтайгаар эдихэлээрээ, досоош садхалдин, сэдьхэл тэниигээд лэ, ехэл хүхюутэйгээр гэрэйнгээ даабаринуудые дүүргэжэрхихэш. Хэды дахин тиигэжэ тэдхэhыень хэлэхэбши...».

Дүрбэн жэлдэ hуража, училищи дүүргэгдээ. Дүүргэлтын баярай үдэшэ бидэ, сэсэгтэ агсаhан зүгынүүд мэтээр, Бэла Бадмаевнае хэдэн тээhээнь тойрошоод лэ, тэрэнэй хэзээ, хэндэ юун гэжэ хэлэhыень дурсажа оробобди. Бэла Бадмаевна амаяа нээhэн хүн бүхэн тээшэ уринаар шэртэн, хорогүйгөөр гараа арбагашуулан, иигэжэ хэлээ агша hэн:

— Жэл бүри иимэрхүү юумэн болодог даа. Хэниинь юун гэжэ хэлэнэ ааб гэжэ яhаа ябтайжа байхаш... .

Нэгэтэ багша тухай очерк асарха гэhэн даабари «Буряад үнэн» газетэhээ абаад, Бэла Бадмаевна тухай бэшэхэ юм байна гэжэ бодобоб. Тэрэниием тухайлhан [...] дүтэшье хүргөөгүй [...]

— Наhаараашье [...] жэ үзөөгүй хүн. [...] Магтуулжа. үнэгэн [...] дурамгүй юм...

Амиды ябахадань [...] бэшэжэ шадаагүйм [...] халагладагби. Теэд [...] шье hаань, Бэла Б[...] ёhотой багшын абар[...] талыень дурсан, ү[...] хэ хүсэл түрөө.

Багшамни, минии [...] шье минии бэшэ, [...] хүниие hургааб, та[...] Манhаа холодон оше[...] бан жэл болошоо. Те[...] гаа сэдьхэл зүрхэн [...] амиды. Буряад эхи[...] хын хэшээл яажа [...] заабари, онол арга[...] номхониинь наhа [...] гараа бэлэй. Мүнөө [...] магазинай тагууд [...] хэhэгүүдынь хэрэг[...] хой. Ехэнхидээ [...] абаhан байха. Тиим[...] hэншье хойноо ба[...] hургаhаар лэ!..

Ц. Д[...]

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

□ *Ц. Дондогойн дурсалга.*

◆ Арфистка Дадуева тухай бишыхан зураглал.

„ФиБ ШиБ" хоёроймнай шэнэ бүтээл.

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

НАМАРАЙ БАЙГААЛИИН АМИН...

Гаглюун ногоон дайдамнай
Гажаранги болобо.
Галуун hүрэгтэ шубууднай
Гашуудажа ошобо.
Мэлэн сагаан нуурнууд
Манатажа захалба.
Элдэб олон дуунууд
Эндэ тэндэ зэдэлбэ.
Ой модон шарлажа,
Ондоохоноор хубилба
Досоом баhа хубидажа
Донгодоон hанагдаба.

Е. ЗАХАРОВ, П. БУРМАКИНАГ фотоэтюдүүд.
Б. СЫРЕНОВЭЙ шүлэгhөө.

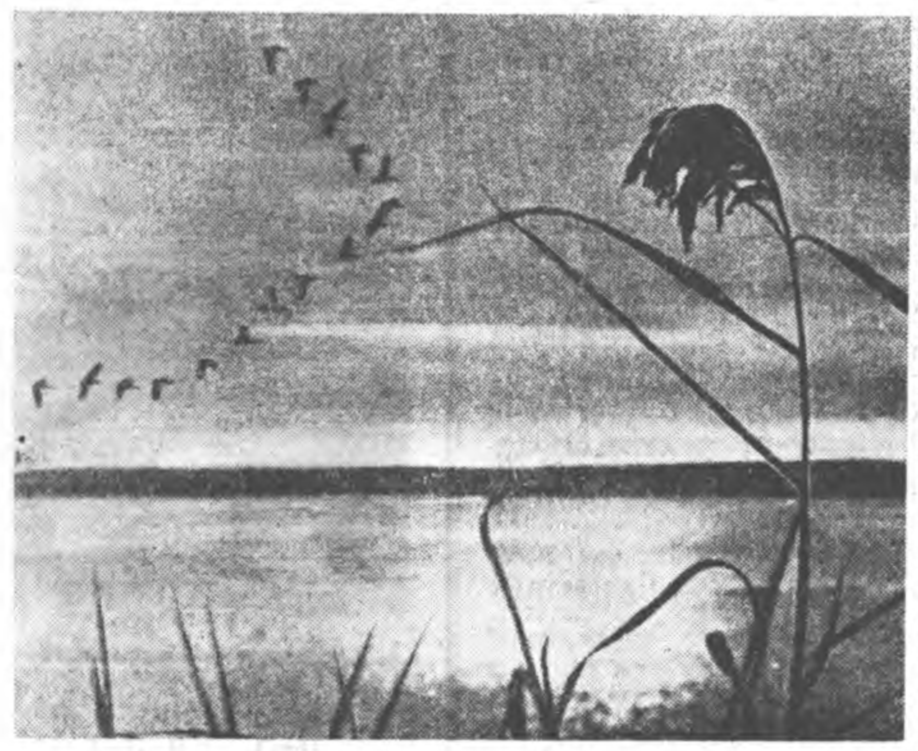

ОНЬҺОН ҮГЭ

Үндэр тушаал эзэлхэ бүреэ,
урин зохид ябахые оролдо.
hайн хүн хорогүй, тэнэгтэ—
hэшхэлгүй.
Наадажашье дуугархадаа, үгэеэ
бодожо хэлэ.
(Казах).

Зол жаргал миин ерэдэггүй,
тэмсэлээр олдодог.
Муу морёор ябанхаар, hайн
мориноо унаhанниинь дээрэ.
hайн хүршэ—эгээн дүтын
түрэл.
(Украин).

МОГОЙН ЭРЕЭН ГАЗААГАА...

Хабаршагаар hэн. Эдеэ хоолой дэлгүүр дээрэ нэгэ тарган томо хүн адха болохогүй зүлгэ ногоохон мангир солхообоор худалдажа байба. Баймга тэрээндэнь хүн зоной олоор сугларжа эхилхэлээр, тэрэ адха мангирайнгаа сэн үшөө табин мүнгөөр ехэ болгоодхибо.

Улаан-Үдэдэмнай огородой эдеэ худалдадаг магазинууд олон лэ. Теэд мүнөө намаршье болоод байхада тэдэ магазинуудhаа ногоон мангир худалдажа абахань бэрхэтэй, байхагүй. Ихэдэнь яаха болонобибди?

* *

Автобус соо хоёр басагад хөөрэлдэнэд. Нэгэниинь нүгөөдэhөө:

— Ши хадамда гараа гүш?

— Үды...

— Юугээ хүлеэнэш? Наhаншни ошоо бэшэ юм гү?

— Бараг ааб даа. Гэр бараатай, хүсэд түбхинэhэн, эрдэмэй кандидат болоhон хүбүү бэдэрнэб.

— Теэд олоо гүш?

— Үды, зүгөөр нэгэл тиимэ хүбүүе харaадаа абаhанби. Теэд тэрэшни намhаа тэрьелнэ.

Би hанажа hуубаб: тэрэ хүбүүн зүб лэ тэрьелээ. Тэрьелэгты! Залуу бэhэтэн, иимэ басагадай hабарта бү орогты!

* *

Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд яаралгүйхэн ярилданад. Тарганшаг набтарынь туранхайшаг үндэрhөө асууна:

— Энэ шэнэ маркын «Запорожец» хүбүүндээ яахадажа олохобиб?

Туранхайшаг үндэрынь иишэ тиишээ хултагашан хараад:

— Танил талатай hаа шадахаашни даа! — гэбэ.

Иимэ хөөрэлдөөн юундэ хаа яахан эндэ тэндэ дуулдадаг бэ? Тэрэ «танил тала хүн» гээшэнь хэн байлтайб?

Д. ДЫЛГЫРОВ.

АЯЛГА

АРФЫН УТАҺАН УЯН ДАА...

Арфа эртэ урдын түүхэтэйшье hаа, зарим хотонуудай, нютагуудай хүн зондо тиимэ ехэ үргэнөөр мэдээжэ болоодүй хүгжэмэй инструмент юм. Манай Буряадта арфын уяхан хүгжэм Ленинэй орденто оперо ба баледэймнай театрай оркестрэй наадахада зэдэлдэг байна. Тэрээн дээрэ түрүүшымнай буряад арфистка Лидия Дадуева наададаг.

Лидиин наададаг хүгжэмэй энэ инструмент тухай хэлэбэл иимэ: арфашуу хүгжэмэй инструментнүүд эртэ урдын Мифии ба Сири гэжэ гүрэнүүдтэ бии байhан. Арфа тухай элитэ француз хүгжэм шэнжэлэгшэ Жан-Жорж Кастнер иигэжэ бэшэнэ: «Дэлхэйн хүн зоной эртэ урда сагhаа эхилээд, мүнөөдэр хүрэтэр хэрэглэдэг хүгжэмэй инструментнүүд сооhоо гансал арфа өөрынгөө түхэлөөр бултанhаа ондоо юм. Гэбэшье тэрэнэй түүхэнь, гоё hайхан аялгануудые шэнхинүүлдэг шэдинь оройдоо хүсэд шэнжэлэгдээгүй...».

Энэ зүб. Тухайлхада, тус инструментые эртэ урдын хүнүүд номой хүбшын hонёор абяа гарадаг дээрэhээ ухаа абажа, тэрэниие hажаалган зохёоhон байлтай. Тиимэ болохолоороо арфын дүрэ арад бүхэндэ эли, хүгжэм наададаг зэмсэг лаб юм байна гэжэ ойлгохоор байдаг шуу. Хүгжэмэй искусствын эмблемэ дээрэ арфа анхан сагhаа хойшо зураатай байдаг.

Манай гүрэнэй олохон национальна республикануудта арфа дээрэ наадалга ехээр хүгжэнги. Тэндэ өөhэдын hургуулинууд, арфистнууд хүдэлдэг, хүгжэмшэдые hургадаг. Энэ хүдэлмэриие манай Буряадай республикада саашадань үшөө ехээр хүгжөөхөөр арга боломжонууд бии гэжэ hанагдана. Тэрэниие Лидия Дадуевагай жэшээ гэршэлнэ бшуу.

Лидия бүри үхибүүн ябахаhаа арфа дээрэ наадажа hураhан байна. Тэрэ Улаан-Үдын түбэй хүгжэмэй hургуулида hуража, Буряадай АССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша Вера Дмитриевна Обыденная гэгшэдэ заалгаhан юм. Багшынгаа дурадхалаар, тэрэнэй зүбшөөлөөр Буряадай оперо ба баледэй театрай артистка Л. Н. Рябининагай хүтэлбэри доро арфа шудалаад, театрай оркестртэ наададаг болоо hэн.

Лидия Дадуева хүгжэмэй аялгануудые илгаруулхадаа, тэдэниие халуун абахадаа түрэлхиин hонор байгаа. Энэ шэнжэнь түрэлхидhоонь тэрээндэ дамжан ерэhэн аабза. Оролдосотой байhандаа, ажалша бэрхэ хадаал ойро зуурахан саг соо арфын шэди танижа, хүгжэмшын түрүүшын алхам урагшатай хэжэ эхилээ.

1959 ондо Москвада үнгэргэгдэhэн Буряадай литература, искусствын хоёрдохи декадада Лидия Дадуева хабаадаhан байна. Тиихэдэ гол түлэб оркестртэ наададаг ябаа. Гэбэшье декадын түгэсхэлэй ехэ концертын үгтэхэдэ, залуу арфистка СССР-эй Ехэ театрай сценэ дээрэhээ П. Чайковскиин, А. Глазуновой хүгжэмэй зохёолнуудhаа хэhэгүүдые гүйсэдхэжэ, үни удаан альга ташалгаар үгтагдаhан юм. Энэ залуу хүгжэмшын ехэхэн туйлалта гэжэ тиихэдэ тэмдэглэгдээ бэлэй.

Энээнэй hүүлээр Лидия Гавриловна Дадуева Ташкентын консерваторидо hуража гараба. Тус hургуулида имагтал арфаяа шудалhан байна. Нютагаа бусажа ерээд, Лидия Гавриловна оперо ба баледэйнгээ театрай оркестртэ хүдэлөө, радио, телевидениин дэргэдэхи хүгжэмэй буряад инструментнүүдэй оркестртэ тэрэ арфа дээрэ наадаа. Гадна Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищада багшална. Эндэ Лидия Гавриловна Дадуева ерээдүйн буряад арфистнуудые бэлдэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байдаг юм.

Саашадаа арад олондо эртэ урда сагhаа хойшо дуратайгаар хүлеэгдэдэг арфын хүгжэм Буряад орондомнай бүри шангаар ханхинан зэдэлхэ, олониитын халуун анхаралда, дурлал hайхашаалда хүртэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Л. ГАНТИМУРОВ.

Ойн ангуудые хаа хамаагүй hүрээтэй муухайгаар хюдаха ябадал эндэ тэндэ үзэгдэнэ.

ГЭРДЭЭШЭД ЖЭБЖЭЛТЫН ТОЛИ СОО

ФИБ—ШИБ хоёр

Үльгэр сооhоо
Үнихэн ерэhэн,
Мэшээhэн шарайтай,
Мэхэтэйхэн харасатай,
Дүшөөд абяанай
Дүүеэн сооhоо
Инзаганай абяа
Илгажа танидаг,
Жэбжээнэйн хүбүүн
Жэбжэлтэ мэргэнэй
Орой hүни
Орондоо орожо,
hаяхан хэбтээд,
hажажа байтарнь,
Аргагүй ехээр
Айhан гүрөөhэнэй
Булай муухайгаар
Буухирхань дуулдаба.
Гайхаhан Жэбжэлтэ
Гансата бодожо,
Дэнгээ носоогоод,
Дэрэ дороhоо
Шэдитэ толиёо
Абажа харахадаа,
Шэгынь хубилжа,
Барагар болобо:
Далаад модондо,
Дабаатын голдо,
Гэрэл сасаруулhан,
Гэрдээшэд ябана.
Нэгэниинь жолоошон,
Нэгэниинь гэрдээшэн,
Нүгөөдэнь буудаашан —
«Нүгэлынь» даагаашан.
Тооhондо даруулhан
Тобхогор машинатай.
Гурбан гүрөөhэ—
hаргаажа буудаад,
Гурбууланайнь гэдэhэ
Гаргаад ашанхай.
Гэдэhэн соохи
Гэр соонь ябаhан
Хоёр инзаган
Хосоролсоо үшөө...
Хэтэрhэн «анша[...]» —
Хэрзэгы алууршадай
Хомхойнь ехэдэн,
Хорхойнь годилзон,
Дүрбэдэхи гүрөөhөө
hаргаажа байлгаад,
Дүтэхэнэ ошоод,
Буудажархилай!
Тарайhан гүрөөhэн
Таршалба удаахан:
Зосоогоо инзагатайдаа
Хабатайл юм даа!
— Буузада холиходо
Булайхан hайн даа!
Ойн ангуудые —
Оронoй баялигые
Хаа хамаагүй,
Хайра гамгүй

Зобохожол үхэлэй.
Олзоо шамарлан
Обтоно тэдэнэр —
Гүрөөhөө тэлэн
Ашаха зуураа,
Гүбэр шэбэр
Гэлсээд орхино:
— Хабтагар эбэртэй
Хандагайл хэрэгтэй!
— Хаанал ябана ааб
Хаатаршан даhаа?!
— Харагдахал байха
Хайшаа ошохо hэм!
— Уралынь хүхэхэдэ,
Урматайл юм даа!
— Халбанаг эдихэдэ,
Гэрэлээр харбан,
Гэрдэн hаргаажа,
Аладаг хюдадаг
«Аншад»-алууршад
Эндэ тэндэгүй
Элбэгжээ гэлсэдэгэй
Үнэхөөр нээрээ
Үнэн байhыень
Жэбжэлтэ мүнөө
Лаблажа абаба,
Жэрхэжэ этээрхэн
Нидхээ буулгаба.
Уураа хүрэhэндөө
Уухилhан Жэбжэлтэ
hэшхэлээ зутарааhан,
Сэдьхэлээ бузарааhан,
Хэмhээ хэтэрhэн —
Хэрзэгы алууршадта
Хэмжээ абхуулжа,
Хэhээхын тулада
Тэрэ гурбанай
Нэрыень мэдээд,
Тэбхэр машиныень
Номер абаад,
Энээнhээ урдашье,
Энэ hүнишье
Гэрдэлгээр хэhэн
Гэмтэ хэрэгыень
Хуруу хухадгүй
Хуу дурдажа,
Аржытар бэшээд,
Аймагай прокуророй
Адресаар ябуулба.
Ойн ангуудые —
Ороной баялигые
Хаа хамаагүй,
Хайра гамгүй,
Намар хабаргүй,
Нажар үбэлгүй
Аладаг хюдадаг
«Аншад»-алууршадтай
Хаа хаанагүй,
Хайра гамгүй
Эршэтэй шангаар
Эрид тэмсэхыень
Арюун ябадалтай
Ажалша зониие
Уряалан гүйhан
Уряа бэшэгээ
Жэбжээнэйн хүбүүн
Жэбжэлтэ мэргэн
Газар газарай
Газетэ, радиодо
Яаралтай түргөөр
Ябуулба мүнөөдэр.

* * *

Эдэбхитэй нүхэр!
Энээхэн фельетоной
Газетын нюурта
Гаран сасуу
Түнхинжэ хайшалаад,
Түрхинжэ сабуудаад,
Олоной нюдэнэй
Обёорхоор газарта
Нягта hайнаар,
Няажархиш даа!
Жэбжээнэйн хүбүүн
Жэбжэлтэ гүйнам!

· Ш. НИМБУЕВ.

СЭСЭГ БАРИҺАН БАСАГАН

Сэсэгүүд... hаяхан дэльбээ задалжа, сэнхир хүхэ огторгойе хөөршөөн шэртэжэ байхадаа хэды hайхан бэ!

Харин набша намаата намарые үдэшэн, хубилжа эхилhэн байгаалиие шэмэглэhэн намарай hүүлшын сэсэгүүд бүришье hайхан лэ. Басаган hүүлшын баглаа баряад байхадаа, досоогоо юу бодоно хаб? Гуниглана ха гү?

Үгы даа! Тэрэнэй досоо гуниг түрэхөөр бэшэ, юуб гэбэл жэлэй эрьесын эрхээр гэнтэ мэдэн гэхэдэш, үнөөхил намарнай ерэшөөд үнгын hайхан сэсэгүүдээ надхуулан байхал.

Сэсэгүүд, сэсэгүүд... Улааншье, хүхэшье, ягааншье сэсэгүүд, хүн бүхэнэй нюдэнэй шэмэг болодог, сэдьхэлдэнь баяр түрүүлдэг хадаа, иимэ hайханууд гүт даа?

Баяртай, сэсэгүүд! Хойто нажартаа дахяад уулзахабди. Дахяад бидэнэй сэдьхэлдэ баяр түрүүлхэт, сэсэгүүд!

Ц. ЦЫРЕНОВА.

СЭНХ[ИР] ЭКРАНУУ[Д]

12.30 минутаhаа [...] та хүрэтэр Москваhаа [...] 12.30 минутаhаа ср[...] нин. 12.45 минутаh[...] зорюулагдаhан дамж[...] минутаhаа кикогой [...] дуратайшуулай клуб[...] жуулга. 14.15 минут[...] hонинсй эстафета. [...] hаа СССР-эй Ита[...] нүүдэй хоорондо В[...] та хүртэхын түлөө [...] сөөн дамжуулагдах[...] «Балет иигэжэ з[...] дамжуулга. 17 час[...] ва «Бидэнэр—эрэ[...] hэн телевизионно [...] ҮДЭ ХАРУУЛНА: 1[...] hаа «Неделя» гэhэн [...] ной программа. 19.[...] концерт. 20 часhаа [...] хүрэтэр Москваhаа [...] 20 часhаа срон [...] 20.15 минутаhаа «[...] лодость» гэhэн дамж[...] минутаhаа мультп[...] минутаhаа «Музе[...] выставкын залнууд[...] дамжуулга. 23 час[...] нууд-сэрэгшэдэй з[...] церт. 24 часhаа «В[...] ков» гэhэн ГДР-эй [...] телевизионно филь[...] ринь). 01.30 мину[...] торхи hонин.

„ПРАВДА БУ[РЯТИИ]" МҮНӨӨДЭР[ЭЙ] НОМ[ЕР]

Нэгэдэхи хууд[аhан]... тивэй үгэ» гэhэн [...] корреспонденци. Т[...] хэлгын асуудалаар [...] Адууhа мал бэлш[...] асуудалаар А. Кушн[...] ТАСС-эй шухала м[...]

Хоёрдохи хууд[аhан]... тийна ажабайдал» г[...] доро статья. «Тура[...] най» гэhэн гаршаг [...] тобшо мэдээсэлнүүд.

Гурбадахи хууд[аhан]... циализмын агуу[...] гэhэн колхозни[...] съездэ зорюулагд[...] материал. Фоторе[...] саанаhаа абтаhан Т[...] сэлнүүд.

Дүрбэдэхи хууд[аhан]... таанадта бэшэнэб...» [...] торовай статья. «[...] гэhэн А. Субботин[...] Спортын hонин. Со[...]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ[...]

Манай адрес, телефо[ну]

г .УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор[а] [...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. ре[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секре[таря] [...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйст[ва] [...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышл[енности] [...] строительства—61-35, советского строительства и б[ыта] [...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—[...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, [...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати [...] те Министров БурАССР.

Н-02809.